

A. BESANT & C. W. LEADBEATER - USTVARJANJE
ZNAČAJA

USTVARJANJE ZNAČAJA

ANNIE BESANT
CHARLES WEBSTER LEADBEATER

teozofija v sloveniji

Annie Besant, Charles W. Leadbeater

USTVARJANJE ZNAČAJA

Naslov izvirnika: Creating Character

Izvirnik izdal: The Theosophical Publishing House, 1907

Druga elektronska izdaja

Prevod, prelom in izdal: Anton Rozman

Slika na naslovnici: Nicholas Roerich - Kanchenjunga - © Nicholas Roerich Museum

Leto izdaje: Ljubljana, 2022

Publikacija je brezplačna

Avtorske pravice: © Teozofija v Sloveniji 2022

Kataložni zapis o publikaciji (CIP) pripravili v
Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani

COBISS.SI-ID: 102145795

ISBN: 978-961-6561-30-3 (PDF)

USTVARJANJE ZNAČAJA

ANNIE BESANT

CHARLES WEBSTER LEADBEATER

Adyarski pamflet št. 205-207

teozofija v sloveniji

Vsebina	Stran
<i>Gradnja značaja - A. Besant</i>	5
<i>Kako izgraditi značaj? - C. W. Leadbeater</i>	24
<i>Povprečna neodgovorna ničevost</i>	27
<i>Spreobrnitev</i>	29
<i>Puritanstvo</i>	32
<i>Prebuditev</i>	34
<i>Sabba Papassa Akaranam</i>	38
<i>Astralne motnje</i>	40
<i>Nečimernost in predsodki</i>	42
<i>Kusalassa Upasampada</i>	45
<i>Neumnost kuhanja zamere</i>	47
<i>Zlo nepotrebnega vznemirjanja</i>	49
<i>Pogum in odločnost</i>	51
<i>Največja od vseh potreb</i>	54
<i>Trdovratnost</i>	57
<i>Sachitta Pariyodapanam</i>	58
<i>Nezdrava introspekcija</i>	60

Gradnja značaja

Na začetku tega predavanja vas želim najprej opozoriti na usposobljenosti, ki jih obravnavam, in na smer mišljenja ter delovanja, ki mu bodo sledili tisti, ki se nahajajo v mističnem položaju, ki ga imenujem “V preddverju” (stopnja na poti, ki vodi do Mojstrov Modrosti).

Položaj aspiranta, ki je dosegel to preddverje je precej drugačen celo od položaja dobrega, krepostnega in religioznega človeka, ki še ni v celoti ugledal cilja, ki je pred njim, in ki še ni v celoti spoznal obsega svoje naloge. In želim vas opozoriti tudi na to, da, ko skiciram usposobljenosti tistih, ki so prišli v preddverje, to obravnavam s stališča premišljenega samo-urjenja proti cilju, ki je določno prepoznaven; in še več, ob razpravi o teh usposobljenostih, nikakor ne mislim, da jih aspirant lahko v celoti doseže, dokler ostaja v preddverju templja. Tu nekako šele začenja ustvarjati značaj in do določene mere spozna to, kar hoče biti; si bolj ali manj učinkovito prizadeva, da bi postal tisto, kar želi doseči. To ni dokončno očiščenje ali popoln nadzor mišljenja, ali pa popolna izgradnja značaja ter celovita preobrazba nižjega v višje - ni vse to tisto, kar mora človek dovršiti, da bi lahko stopil na prag templja; v preddverju je dejansko zaposlen z načrtovanjem temeljev za svojo gradnjo, s skrbnim in vestnim skiciranjem obrisov tiste zgradbe,

za katero upa, da jo bo izpopolnil. Izvajanje vseh teh načrtov, izgradnja temeljev, vse višje in višje dvigovanje zidov, končno polaganje kronskega kamna na delo - to je bolj delo v templju, kot pa izven njega; potem, ko so se oči odprle, ne pa medtem, ko so še delno zastrte in ko se aspirant še nahaja v preddverju. Toda to, kar želim, da bi razumeli, je to, da je potrebno načrt zarisati in prepoznati; da ni nič manj kot to - precej več lahko pride na vrsto skozi tok stoletij - da ni nič manj kot to cilj, ki si ga pred sebe postavi kandidat, zato da bi ga dosegel. Ne glede na to, kako visoke se lahko zdijo težnje, kako veličasten se lahko zdi obris, ki ga je potrebno zapolniti, pa je potrebno ta obris določno prepoznati že v preddverju, pa čeprav ne do podrobnosti. In ne glede na to, kako skromni so lahko dosedanja dosežki, pa so to vseeno določni temelji, na katerih morajo temeljiti veličastni dosežki v prihodnosti. In to pravim tako jasno, čeprav se ponavljam, zato ker mi je bilo povedano, da tako obsežno ustvarjanje polja delovanja v preddverju, snovanje tako širnega obrisa, lahko nekatere od mojih poslušalcev navda z občutkom malodušja, če že ne obupa. Zato je dobro, da vsi dobro razumejo, da so ob načrtovanju začetkov to še vedno lahko le začetki in da je po prestopu praga pred njimi še vedno na voljo dovolj življenj, v katerih je mogoče te začetke izpopolniti. Ta načrt arhitekta služi kot osnova za zaključeno stavbo. Vzemite torej to kot stvar, ki jo je potrebno razumeti, in mi dovolite, da vas spomnim na to, da mora biti izgradnja značaja, ki si jo bo pred sebe postavil kandidat v preddverju, določna in stvarna izgradnja. Videli smo že, da je v preteklih življenjih to moral biti kreposten in religiozen človek, to je, da je že spoznal, da v njem ne more najti prostora nobena popolna razvada, da ne sme dovoliti, da bi v njem ostalo kakršnokoli zlo; da mora biti, če še obstaja v njem kakšno seme razvade, to takoj odstranjeno, da morajo biti, če so tu še vedno kakršnekoli težnje po stvarnemu zlu, te popolnoma in v celoti izkoreninjene. Tu, na tem dvorišču, vsaj ne sme biti nobenega kompromisa z zlom, tu vsaj ne sme biti nobenega barantanja s tem, kar ni pravično, čisto in dobro. Medtem ko še vedno lahko obstajajo neuspehi pri doseganju pravičnega, pa najbolj določno ne sme ostati nobeno zadovoljstvo ob napačnem; temu mora aspirant določno

obrniti hrbet; in ko bo odstranil celoten bolj grob del svoje narave, bo ves surov del notranjega boja zaključen. Na dvorišče templja ne morejo biti prineseni povsem neobdelani kamni za gradnjo; klesanje se mora odviti med številnimi predhodnimi življenji. Večina dela na značajih mora biti opravljena še preden ti postanejo pripravljene za kakršnokoli izgradnjo celo v preddverju takšnega templja. To grobo klesanje značaja naj bi torej že bilo za nami; opravka imamo z gradnjo pozitivnih vrlin in kreposti izjemno visokega in plemenitega tipa; kreposti, ki niso tiste preproste, ki jih poznamo kot nujne v svetu, ampak veliko bolj tiste, ki si jih aspirant želi doseči zato, da bi postal eno s pomočniki in rešitelji sveta, tiste značilnosti, ki oblikujejo človeka kot enega od odrešenikov sveta, kot enega od pionirjev, od prvovrstnih sadov človeštva.

Prva stvar, na katero bomo morda naleteli pri tej gradnji značaja s strani tistega, ki se nahaja v preddverju, je njegova skrajno premišljena narava. To ni stvar prilagajanj in začetkov, to ni stvar slučajne gradnje in opuščanja, to ni napor en dan v tej smeri in naslednji dan v drugi, to ni tavanje v iskanju ciljev, to ni obračanje v iskanju namena; vsaj to je že moralo biti opravljeno, namen prepoznan in cilj znan. Tako je ta gradnja premišljena gradnja s strani človeka, ki ve, da ima čas, in da nič v naravi ne more biti izgubljeno; premišljena gradnja, ki se začne z že pripravljenimi materiali pri roki, ki se začne z značajem, za katerega vemo, kakšen je, in ki mirno gleda, kot bomo videli, tako na vse svoje moči kot na vse svoje slabosti; in ki začne z delom, da bi izboljšal prve in pozdravil druge; premišljena gradnja proti določnemu cilju, klesanje v trajni material kipa, za katerega je bil model že narejen.

In tako je prva stvar, ki jo opazimo pri teh kandidatih v preddverju, ta določnost namena in ta premišljenost delovanja. Človek ve, da bo sam nosil vse, kar naredi; da bo iz življenja v življenje nosil s seboj zaklade, ki jih je zbral; da bo, če bo našel pomanjkljivost in jo vsaj delno zapolnil, to zapolnjevanje takšno, da je s tem del dela že opravljen; da bo, če si pridobi moč, ta moč njegova za vekomaj, del duše, ki mu ne more biti več odvzet, in vtkana v tkivo njegove individualnosti tako, da se ne more od nje nikoli več

ločiti. Zato on gradi s preišljenim namenom, ki je ukoreninjen v znanju, in ki prepozna zakon, ki je v osnovi vsakega aspekta narave. Ker ve, da je ta zakon nespremenljiv, da lahko vanj zaupa z največjo in najbolj popolno vero, se sklicuje na zakon; in ker ve, da se bo zakon odzval, se na zakon tudi poziva in zaupa, da bo zakon presodil. Tako v njem ni sledi omahovanja, nobene sence dvoma; on oddaja od sebe to, kar mu mora nujno prinesiti žetev. In vsako seme, ki ga poseje, ga poseje s to popolno gotovostjo, da bo seme obrodilo sad iste vrste in da se mu bo v prihodnjih dneh vrnil le tak in nikakršen drug. Zato v njegovem delu ni potrebe po hitenju, ni nepotrpežljivosti v njegovem delovanju; če sad ne bo zrel, bo lahko počakal z obiranjem; če seme še ne bo pripravljeno, bo lahko počakal z gojenjem. On ve, da je ta zakon, ki se mu je predal, nespremenljiv in dober; da mu bo zakon prinesel vse ob svojem času in da bo ta čas najboljši zanj in za svet. In tako, kakor sem rekla, on začenja z materialom, ki ga ima na razpolago, in zadovoljen z njim, kajti to je tisto, kar mu prinaša zakon iz njegove preteklosti; zadovoljen z njim, kajti to je tisto, s čemer mora delati, s tem in z ničemer drugim. In najsi je obilen ali pičel, najsi je slaboten in majhen, ali pa bogat in velik, ga vzame v roke in dela z njim, vedoč, da ne glede na to, kako pičel že je, ni meja za izobilje, do katerega ga lahko poveča; in vedoč, da ne glede na to, kako majhna je lahko danes količina, ni meja za razsežnost, do katere se lahko povzpne v letih, ki ležijo pred njim. On ve, da mora uspeti; ve, da to ni vprašanje možnosti, ampak gotovosti, da to ni vprašanje slučajnosti, ampak določne realnosti. Zakon mora vrniti ekvivalent tega, kar je vložil. In tudi, če je vložil le malo, se mu bo to malo vrnilo, da bo s tem lahko gradil v prihodnosti ter vedno nekaj dodal k zalogi, ki bo nekoliko večja z vsakim novim dosežkom, z vsako novo dovršitvijo.

Nekaj že vemo o načinu, na katerega bo gradil; vemo, da bo začel z pravilnim mišljenjem. Na nekem drugem mestu (Annie Besant, *A Study in Consciousness* - Študij zavesti ali *Thought Power: Its Control and Culture* - Moč mišljenja.) smo že preučili ta nadzor mišljenja, ki je nujen, da bi lahko izbrali pravilno ter zavrnili napačno. Ko vztrajno deluje na tem nadzoru mišlje-

nja in ko ve za njegove pogoje ter razume zakone, po katerih se misli porajajo in delujejo v svetu ter povratno delujejo na njihovega ustvarjalca, vstopi v stanje, v katerem lahko določno izbere pravilno mišljenje za izgradnjo svojega značaja. In ta stopnja pravilnega razmišljanja bo eden od prvih korakov, ki jih bo naredil pri prečkanju preddverja. Prvi od vseh, kajti njegovo pravilno mišljenje vpliva na druge - in osnovni vzgib vseh tistih, ki so tudi kandidati za tempelj, je služenje drugim - tako da bo pri njegovem izboru mišljenja, izbiranju misli, ki jih, najsi poraja sam, ali pa tistih, ki jim dovoljuje, da vstopajo v njegovo zavest, njegov prvi vzgib za tak izbor učinek, ki ga bodo imele te misli na druge, ne pa prvenstveno to, kakšen učinek bodo te misli imele na njega samega; kajti on se predvsem usposablja za služenje, tako da mora, ko izbira misli, katerim bo posvetil svojo energijo, preračunati njih delovanje na zunanji svet - kako daljnosežno bodo delovale v pomoč, kako daljnosežno bodo krepile ter očiščevale. In ker ve, kako deluje veliki tok misli, ki zapušča njegovo zavest, bo pošiljal misli, ki so koristne za druge, s premišljenim namenom, da bi služil, s premišljenim ciljem, da bi pomagal svetu.

Nato pa bo obravnaval naravo misli, ki vplivajo na njega samega; kako vplivajo na njegovo oblikovanje značaja, na stvar, za katero bomo v nekaj trenutkih videli, kako zelo življenjsko pomembna je, saj imamo pri tem dejansko opravka z instrumentom, s katerim bo kandidat izgradil značaj; in ne samo to, kako povratno vplivajo na njegov značaj, ampak tudi to, kako se pri gradnji tega značaja spreminjajo v magnet za druge misli. In če deluje kot gorišče za visoke in plemenite misli - in upajmo ne za misli, ki so dejavno škodljive - bo iz svoje zavesti premišljeno naredil magnet za vse, kar je dobro, tako da bo vse, kar je zlo, lahko odmrlo že ob stiku z njim, vse, kar je dobro, pa valovalo v njegovo zavest, kjer bo pridobilo svežo hrano, pridobilo svežo moč in svežo energijo. Da ga bodo dobre misli drugih, ki prihajajo do njega, lahko zapustile z novo življenjsko spodbudo, ki jim jo je podaril, in da bo lahko deloval, ne le kot vir pomoči z mislimi, ki jih ustvarja, ampak tudi kot kanal pomoči z mislimi, ki jih sprejema, oživlja in

nato oddaja. In te bodo ustvarjale značaj, tako da bo na začetku gradnje to pravilno mišljenje prevladujoči vpliv v njegovem umu, saj bo nenehno opazoval svoje misli, jih temeljito preiskoval z najbolj ljubosumno skrbnostjo, tako da bi v njegovo svetišče zavesti ne moglo priti nič, kar bi ga lahko razžalilo, kajti zaščititi je potrebno vsaj to, če je že vse ostalo odprto sovražniku. To je sam grajski stolp; sočasno pa so to vrata, skozi katera lahko vstopa vse.

In potem se bo ob tej gradnji značaja naučil - morda pa se je že - paziti na svoj govor; kajti pravilno govorjenje mora biti resnicoljubno, tankovestno in skrbno resnicoljubno, ne tako kot to velja za običajno resnicoljubnost sveta - čeprav tudi te ne smemo prezirati - ampak govorjenje s tako tankovestno in dosledno resnicoljubnostjo, ki je najbolj od vsega potrebna študentu okultizma - resnicoljubnost pri opazovanju, zaznavanju, razmišljanju, govorjenju, delovanju; kajti tam, kjer ni tega iskanja resnice in te neutrudljive odločenosti, da bi postali resnicoljubni, tam ni možnosti za okultizem, ki je, kakor vem, nevarnost; ni možnosti za nič drugega kot le za padec, globok in strašen, sorazmeren z višino, do katere se je študent povzpел. Kajti ta okultistova lastnost resnicoljubnosti je takoj njegova voditeljica in zaščitnica: njegova voditeljica, ker mu ponuja vpogled, ki ga usposablja za izbor pravilne poti in ne napačne, pot desne in ne leve roke; in njegova zaščitnica, ker le, če je pokrit s tem ščitom resnice, lahko brez škode odpadajo vse utvare in privlačnosti ravni, skozi katere prehaja. Kajti preko te prakse resnicoljubnosti v mišljenju, govoru in delovanju se postopoma prebujajo tisti duhovni vpogled, ki prodre skozi vsak zastor utvare in proti kateremu v naravi ni možnosti za vzpostavitev uspešnega zavajanja. Zastori so razširjeni povsod, povsod v svetu utvare najdemo to zavajanje videzov, dokler ne prodre skozi njih celoto duhovni vpogled z nespremenljivim in neposrednim videnjem. Vendar pa ne obstaja nobena takšna stvar kot je razvoj duhovnega vpogleda, ampak le sledenje resnicoljubnosti v značaju, kajti, ko to gojimo v razumu, se ta razvija tudi v zavesti; brez te lahko sledi le neuspeh, brez te lahko sledi le neizogibna pomota in napaka.

Takrat bo govor lahko najprej resnicoljuben in nato prijazen. Kajti resnicoljubnost in prijaznost si nikakor nista v nasprotju, kakor preveč pogostokrat mislimo. Govor ne izgubi nič od svoje resnicoljubnosti, če je popoln v svoji prijaznosti, pa tudi vljudnosti in sočutnosti. Bolj resnicoljuben, ko je, bolj prijazen mora biti, kajti v samem srcu vseh stvari je resnica, pa tudi sočutje; zato ne more govor, ki odseva najbolj notranje bistvo univerzuma, povzročiti škode nobenemu živemu bitju in ne more biti omdeljevan niti z najmanjšo senco nezaupanja. Torej mora biti govor resnicoljuben in prijazen; resnicoljuben, prijazen in vljuden; to je resnost govora, resnična pokora in žrtvovanje v govoru, ki ju daruje vsak aspirant. In nato mora iz pravilnega govorjenja in pravilnega razmišljanja nujno valovati pravilno delovanje; to mora biti, kot posledica, rezultat tega valovanja iz vira. Kajti delovanje je le manifestacija tega, kar je znotraj. In, kjer je misel čista, kjer je govor resnicoljuben in pravilen, mora biti tudi delovanje neizogibno plemenito. Iz takega svežega izvira lahko valuje le sveža voda, iz prečiščenega srca in možganov mora nujno izhajati pravilno in dobro delovanje. In to je trojna vez, s katero je aspirant povezan, tako s človeštvom kot s svojim Mojstrom; trojna vez, ki v nekaterih velikih religijah obstaja kot tip tega popolnega samo-nadzora; samo-nadzora v mišljenju, v govoru in v delovanju - to je trojna vez, ki veže človeka na služenje, ki je po svojem značaju popolno, ki priklene učenca k nogam njegovega Mojstra; trojna vez, ki je ni mogoče tako lahko pretrgati.

Ko je vse to uresničeno, najprej pa zastavljeno, bo ta naš kandidat začel z zelo določno metodo prakse v svoji gradnji značaja, in to tako, da si bo najprej oblikoval to, kar se imenuje "ideal". Razjasnimo si najprej v umu, kaj mislimo, ko uporabimo to besedo "ideal". Um, ki deluje znotraj sebe, izgraja notranjo podobo, ki se ob rasti moči uma oblikuje iz večine tega, kar um pritegne iz zunanjega sveta; toda, četudi um pritegne materiale iz zunanjega sveta, pa je ideja rezultat notranjega delovanja uma na teh materialih. Neka ideja je v svoji najvišji obliki abstraktna stvar, in če vemo, kako se abstraktna ideja oblikuje v sami možganski zavesti, potem bomo imeli zelo

jasen pogled na to, kaj mislimo z besedo ideal. Če še nekoliko razširimo to idejo, bomo dobili natančno to, kar potrebujemo. Dovolite mi, da si sposodim starodavno ponazoritev, abstraktno idejo o trikotniku. Idejo o trikotniku si najprej pridobimo tako, da otrokova možganska zavest deluje na preučevanju številnih oblik, za katere mu povedo, da so trikotniki. On opaža, da so ti različnih oblik, da so sestavljeni iz stranic, ki se povezujejo v zelo različnih smereh. In končno odkrije - ko na njih gleda ločeno in z možgansko zavestjo otroka - da so zelo različni, tako da mu že prvi pogled na njih pove, da so to številni liki, v katerih za enkrat še ne prepozna določene osnovne povezave, ki jim daje skupno ime. A, ko nadaljuje z razmišljanjem, se postopoma nauči, da obstajajo nekateri določni pojmi, ki so osnova za pojem trikotnik; da ima ta vedno tri stranice in nič več; da ima vedno tri kote in nič več; da imajo ti trije koti skupaj vedno neko določeno vrednost, in da so te tri stranice trikotnika v določenih razmerjih ena do druge, in tako naprej. Med preučevanjem se mu odkrijejo vsi ti različni pojmi, tako da um, ki deluje na njih celoti, iz njih izvleče tisto, kar imenujemo abstraktna ideja o trikotniku, ki nima posebne velikosti, nobene posebne oblike in niti posebnih ločenih kotov. In ta abstraktna ideja nastane ob delovanju uma na številnih konkretnih oblikah, vsaj v tej meri, kolikor je to delovanje povezano z možgansko zavestjo. Odsev katere, še večje ideje, je ta, pa sedaj ne bom obravnavala; vendar pa je tako, da se tako-imenovana abstraktna ideja izgradi v možganih, in da nima ne barve ne oblike ne nobene posebne značilnosti katerekoli od oblik, ter da združuje v sebi tisto, kar iz njenih številnih oblik ustvarja enoto. In tako, ko izgradimo nek ideal, je to takšne vrste abstraktna ideja, je to delo sposobnosti izgradnje podob uma, ki izvleče bistvo iz vseh različnih idej, ki jih je pridobil o velikih vrlinah - o tem, kar je lepo, o tem, kar je resnično, o tem, kar je skladno, o tem, kar je sočutno, o tem, kar je v vsakem smislu zadovoljivo za težnje uma, srca. Iz vseh teh različnih idej, ki so omejene v manifestaciji, um izvleče bistvo in nato izgradi ter izvrže velikansko herojsko podobo, v kateri je vse popolno; v kateri se vse dotika njenega najvišjega in najbolj popolnega izraza; v kateri nimamo več opravka s stvarmi, ki so resnične, ampak z resnico; nič

več s stvarmi, ki so lepe, ampak z lepoto; nič več s stvarmi, ki so močne, ampak z močjo; nič več s stvarmi, ki so nežne, ampak z nežnostjo; nič več z bitji, ki so ljubeča, ampak z ljubeznijo. In ta popolna podoba - mogočna in skladna v vseh svojih proporcijah, večja od česar koli videnega, le tako velika ne kot tisto, kar je v redkih trenutkih navdiha duh spustil navzdol v um - ta ideal popolnosti je tisti, ki si ga za sebe ustvari aspirant. Tako popoln kot si ga lahko le zamisli, ves čas vedoč, da to njegovo najbolj popolno sanjarjenje ni nič drugega, kot le najbolj nejasna senca realnosti, iz katere je ta odsev prišel. Kajti v svetu realnosti obstaja v živi svetlobi to, kar vidi tu spodaj kot nekakšen medel odsev barve, ki lebdi visoko v nebesih nad zasneženimi gorami človeške težnje. Vse, kar si človeška duša lahko predstavlja o popolnosti, je le senca realnosti, iz katere odseva, kajti tako mora biti! Toda, kakorkoli nepopolna je lahko ta senca, pa je za njega kljub vsemu ideal, v skladu s katerim naj bi izgradil svoj značaj.

Toda, zakaj ustvariti nek ideal? Tisti med vami, ki ste me vse doslej spremljali pri obdelavi te misli, boste vedeli, zakaj je nek ideal potreben. Dovolite mi, da uporabim dva stavka, enega iz velikega hindujskega svetega spisa in drugega iz krščanskega, s katerima vam bom pokazala, kako iniciati govorijo o nekaterih dejstvih, ne glede na jezik, v katerem govorijo, in ne glede na civilizacijo, kateri namenjajo svoje besede. V eni od najbolj mističnih *Upanišad, Chandogya*, je zapisano: "Človek je razmišljujoče bitje; to, kar razmišlja, to postane; zato razmišlajte o Brahmanu" (*Op. cit.*, III. xiv. 1). Tisoče let pozneje pa je nek drug veliki učitelj, eden od graditeljev krščanstva, zapisal natančno isto misel z drugačnimi besedami: "Mi vsi pa z odgrnjenim obrazom gledamo kakor v ogledalu Gospodovo slavo in se tako v isto podobo spreminjamo iz sijaja v sijaj" (*Drugo pismo Korinčanom*, 3.18). Gledamo, kakor v ogledalu: kajti um je ogledalo in podobe odsevajo na njem; in duša, ki v ogledalu uzre slavo Gospodovo, se spreminja v isto podobo, iz sijaja v sijaj. Zato, najsi vzamete hindujskega ali krščanskega govornika, najsi prebirate zapise indijskega ali zahodnega modreca, vedno boste naleteli na isto učenje o bratstvu - da morate imeti pred seboj ideal, da bi

ga lahko odsevali, in da bi lahko bilo tisto, v čemer um nenehno prebiva, neizogibno tisto, kar bo človek postal.

In kako naj bo zastavljena gradnja proti temu idealu? To je namreč vprašanje, ki ga moramo sedaj obravnavati. S kontemplacijo: določno, polno namena; tako da si bo aspirant izbral čas in si ne bo dovolil, da bi ga karkoli od nje odvrnilo; na ta način bo tisti, ki poskuša disciplinirati svoj značaj, kontempliral dan za dnem, o idealu, ki si ga je izgradil. Nanj bo osredotočil svoj um in v svoji zavesti nenehno razmišljal o njem. Dan za dnem bo začrtoval svoj obris, dan za dnem bo razmišljal o njem. In med kontemplacijo bo v njem neizogibno rastlo tisto spoštovanje in tisto strahospoštovanje, ki sta čaščenje, velika moč preobražanja, s pomočjo katere človek postaja tisto, kar občuduje. Zato bo ta kontemplacija v bistvu kontemplacija o spoštovanju in težnji. In, medtem ko kontemplira, bodo nanj sijali žarki božanskega ideala, tako da bo težnja po dvigu odprla okna duše v njih sprejem. Ti ga bodo razsvetlili od znotraj in nato oddali svetlobo navzven, tako da bo ideal vedno sijal nad njim in v njem ter označeval pot, po kateri mora hoditi njegova noga. Da pa bi lahko kontempliral na tak način, se mora uriti v koncentraciji; um se ne sme razpršiti, kakor se pogosto naši umi. Naučiti se moramo njegovega osredotočanja, trdnega osredotočanja. To je tista stvar, na kateri bi morali delati neprekinjeno, ob vseh običajnih vsakodnevnih stvareh v življenju. Tako, da počnemo le eno stvar naenkrat, dokler se um ne začne ubogljivo odzivati na spodbudo in jo opravljati s osredotočeno energijo, ki poveže celoten um na eno točko. Nič zato, če so mnoge stvari, ki jih morate narediti, banalne; način, kako jih počnemo, ne pa same stvari, ki jih moramo opraviti, predstavlja urjenje, ki se izteče v pot učenca - ne posebna vrsta dela, ampak način, kako ga opravljamo; um, ki ga vanj vključimo, s katerimi ga izpolnimo, izurjenost, ki jo iz tega pridobimo. In prav nič zato, kakšno je morda življenje, kajti prav to življenje bo služilo namenu urjenja; kajti kakorkoli banalno je že lahko delo, v katerega ste trenutno vključeni, ga vseeno lahko uporabite kot osnovo za urjenje, tako da z vašo koncentracijo dosežete osredotočen um, ne glede na točko, na

katero je trenutno usmerjen. Kajti, vedite, ko ste enkrat pridobili sposobnost, potem lahko izbirate cilj; ko je um enkrat dokončno v vaših rokah, tako da ga lahko usmerjate sem ali tja po lastni volji, potem lahko sami izberete cilj, proti kateremu ga boste usmerili. In vi lahko enako dobro prakticirate in pridobite nadzor pri majhnih kot pri velikih stvareh; dejansko celo bolje, kajti drobne stvari so okoli nas vsaki dan, medtem ko se velike stvari pojavijo le redko. Ko pridejo velike stvari, se dvigne celoten um; ko pridejo velike stvari, se jim posveti vsa energija, tako da se lahko dobro postavite, ko je potrebno opraviti mogočno nalogo. Toda resnična vrednost duše se bolj preizkuša v drobnih stvareh, ko nič ne dviga pozornosti, ko ni ničesar, kar bi klicalo po odobravanju, in ko človek preišljeno deluje proti cilju, ki ga je izbral, ter pri tem uporablja vse okoli sebe, da bi se discipliniral. Ta samo-disciplina je ključ za celoto. Vodite svoje življenje po nekem načrtu; pripravite si neka pravila, po katerih naj teče vaše življenje; in ko ste si jih pripravili, se jih držite, ali pa jih spremenite enako preišljeno kot takrat, ko ste jih prvič oblikovali. Vzemite takšno preprosto stvar - kajti telo je potrebno podvreči nadzoru - takšno preprosto stvar kot je določeno pravilo ob vsakodnevem vstajanju; določite si čas, ki se vam zdi najbolj primeren za vaše delo, kajti vaše mesto je v vašem gospodinjstvu; in ko ste ga določili, se ga držite. Ne dovolite telesu, da bi si izbiralo svoj lasten čas, ampak ga izurite za takojšnjo in samodejno poslušnost, ki iz njega naredi koristnega služabnika uma. In če po določenem času prakse ugotovite, da ste slabo izbrali, potem to spremenite; ne bodite togi, ker bi želeli okrepiti svojo voljo; bodite pripravljeni na spremembo tistega, kar ne deluje dobro; toda to spremenite ob izbranem času in popolnoma preišljeno; ne naredite spremembe zaradi trenutne spodbude, strasti ali telesne želje, ali pa zahteve nižje narave, ki jo je potrebno disciplinirati; ampak jo naredite, če ste ugotovili, da ste slabo izbrali. Kajti ob vladanju lastnemu življenju ne smete nikoli iz pravila narediti oviro za tiste okoli vas, ali pa izbrati takšne načine samo-discipline, ki omejujejo ali motijo druge, namesto da bi le preprosto urili samega sebe.

Naslednja stopnja bo, potem ko smo vse to jasno prepoznali kot način, na katerega naj bi bil izgrajen značaj, študij samega značaja; kajti vi morate delovati z znanjem in ne na slepo. Morda boste, če ste modri, pri presoji svojega značaja vzeli v roke nekatere stvari, ki so jih pred vas postavili veliki ljudje, kot obris značaja, ki vas bo vodil do vrat templja. Na primer, v roke lahko vzamete oris, ki je podan v šestnajstem pogovoru Krišne in Arjune v *Bhagavad Giti*, kjer prvi pravi Arjuni, kakšne bi morale biti lastnosti, ki izgradijo božanski značaj. To morda lahko vzamete kot primer lastnosti, h katerim lahko težite pri izgradnji lastnega značaja, in kot obris tega, kar si želite postopoma razviti. In če jih vzamete tako, kot so skicirane v šestnajstem pogovoru, potem ste našli seznam lastnosti, od katerih lahko vsaka služi kot del vašega nenehnega razmišljanja in prizadevanja, zavedajoč se, da se značaj najprej izgrajuje s kontemplacijo o kreposti in šele nato z uresničevanjem te kreposti, ki je postala del pretoka iz mišljenja v govor in delovanje v vsakodnevnem življenju. In ta seznam se pne proti - in ne glede na to kako velik je, imamo pred seboj dovolj časa, da se izpopolnimo v - "neustrašnosti, čistosti srca, neomajnosti v jogi modrosti, radodarnosti, vzdržnosti in žrtvovanju, preučevanju svetih spisov, resnosti, poštenosti, neškodljivosti, resnicoljubnosti, odsotnosti jeze, odpovedi, umirjenosti, odsotnosti obrekovanja, sočutja do živih bitij, nelakomnosti, mehkości, zmernosti, odsotnosti nestanovitnosti, drznosti, odpuščanju, pogumnosti, pokončnosti, prijateljstvu, odsotnosti ponosa - ki postanejo last tistega, ki je rojen z božanskimi lastnostmi". To ne bodo postale kar naenkrat, vendar pa bodo postale del gradnje značaja. In, če jih boste skrbno prebrali, boste odkrili, da jih lahko povežete v zelo določna poglavja in da lahko vsako od teh na začetku prakticirate zelo nepopolno, pa vendar vztrajno, dan za dnem - in nikoli z občutkom malodušja zaradi neuspeha, ampak le z veseljem do prepoznavanja cilja in zavedanja, da je vsak korak le korak proti cilju, ki ga boste dosegli. Bodite pozorni, kako skozi njih potekajo zlate niti nesebičnosti, ljubezni, neškodljivosti; kako med njimi najdejo svoje mesto tudi pogum, moč in vztrajnost, tako da boste dosegli čudovito ravnovesje značaja, značaja, ki je obenem močan in nežen, obenem samo-zavesten in

sočuten, ki je obenem pomočnik slabotnim, po drugi strani pa močan in trden, ki je obenem poln predanosti in neškodljivosti, ki je poln samodiscipline in zato tudi skladnosti. Recimo, da ste to do neke mere sprejeli kot ideal, ki vas bo vodil skozi vsakodnevno razmišljanje, in da ga boste začeli izvajati. Preučimo točko, ki je pogosto povezana s tem naporom združevanja številnih kreposti in ki jo precej napačno razumemo. Za trenutek se ustavimo pri njej in pogledjmo, kako bomo izpeljali gradnjo značaja proti tej določeni kreposti. Ta krepost se v slovenščini dokaj čudno sliši: to je ravnodušje; bolj podrobno pa jo včasih opredelijo kot ravnodušje do ugodja in bolečine, ravnodušje do toplote in mraza, ravnodušje do obsojanja in odobravanja, ravnodušje do želje in odpora, in tako naprej. Kaj pa dejansko pomeni?

Najprej to pomeni tisti občutek za mero, ki mora vstopiti v življenje tistega, ki je ujel preblisk o realnosti med utvarnim, o trajnem med prehodnim; kajti, ko enkrat prepoznamo veličino cilja, ko aspirant enkrat razume vso dolžino časa, ki leži pred njim, dejstvo o številnih življenjih, vso širino naloge, ki jo bo izpeljal, vso veličino možnosti, ki so za enkrat zanj še zastrte, ko je ujel nek preblisk o Realnosti, potem morajo vse stvari iz utvarnega življenja stopiti v pravo razmerje do te celote. In ko nastopi težava, ta težava ne bo več tako velika kot je bila takrat, ko je bilo pred njegovim obzorjem le eno samo življenje, kajti začel bo razumevati, da je šel že skozi številne težave in da je iz njih izšel močnejši in bolj umirjen kot je bil prej. In ko nastopi veselje, bo vedel, da je šel skozi mnoga veselja že prej in se tudi iz njih naučil lekcije, da so, med drugim, tudi ta le prehodna; in zato, ko se pojavi veselje ali bolečina, ju bo vzel nase, ju občutil, občutil veliko bolj ostro kot običajni človek sveta, a ju občutil v njuni dejanski vrednosti, ter jima dodelil mesto, ki jima gre v velikem načrtu življenja. Z rastjo te ravnodušnosti ne postaja manj sposoben čutenja, saj postaja bolj občutljiv za vsako drgetanje notranjega in zunanjega sveta - tako kot je postal bolj usklajen z *vsem*, tako mora postati bolj odziven za vsako senco harmonije v tej celoti - ne da bi ga katerakoli od teh pretresla, ne da bi ga katerakoli od teh

spremenila, se dotaknila njegove umirjenosti ali vrgla senco na njegov mir. Kajti on je ukoreninjen tam, kjer ni viharjev, kjer ne obstajajo spremembe. In medtem, ko čuti, ga to čutenje ne more spremeniti; zavzame le svoje pravo mesto v življenju, zavzame pravo razmerje do celotnega razpona obstoja duše. Kako naj razvijemo to ravnodušje, to resnično in realno ravnodušje, ki pomeni moč?

Prvič, s tem vsakodnevnim razmišljanjem o tem, kaj pomeni, in z njegovim izvajanjem, košček za koščkom, dokler ne postane razumevanje popolno; podrobnosti za podrobnostjo, dokler natančno ne vemo, kaj to je. In potem, ko vstopamo v svet ljudi, pa tako, da jo izvajamo v našem vsakodnevnem življenju; izvajamo, ne tako, da postajamo vse bolj togi, ampak tako, da postajamo bolj odzivni; ne tako, da bi okoli sebe ustvarili školjko, ki prepreči vstop vsaki stvari, ampak tako, da se odzovemo na vsako stvar, ki prihaja od zunaj; in da obenem ohranimo notranje ravnovesje, ki se ne spreminja, medtem ko v popolnosti čutimo spremembo. Trda in težavna lekcija, vendar lekcija, ki prinaša toliko upanja in veselja ter toliko bolj ostro in živo življenje, da jo je že zaradi tega vredno prakticirati. Kajti, obenem ko duša občuti, da postaja premočna, da bi jo karkoli pretreslo, pa čuti tudi vsak drget, ki prihaja od zunaj, in s tem pridobi tudi občutek širšega življenja, občutek polnejšega skladja, občutek stalno rastoče zavesti, stalno rastoče združenosti s tem, česar del je. In ko čutenje osamljenosti postopoma izginja, ga nadomešča veselje, ki prebiva v srcu stvari. In celo to, kar je za običajnega človeka boleča izguba, je za učenca njena značilnost bolečine; kajti on jo občuti nekako kot del univerzalnega življenja, kot zlog, ki ga izgovarja ta širni jezik manifestacije. In on se lahko uči njegovega pomena brez vsakršnega smrtnega strahu v svojem srcu, kajti mir, ki raste iz njegovega odpirajočega se znanja, ga daleč presega in nekako spremeni njegovo držo do vsega v zunanjem svetu, kar ljudje poznajo kot bolečino in izgubo. S takim razmišljanjem in tako prakso boste odkrili, kako v vas raste ta občutek, ta občutek miru in moči, tako da boste čutili, kot da se nahajate na kraju miru, četudi v zunanjem svetu divja vihar. Vihar boste videli in čutili,

pa vendar vas ne bo pretresel. Ta mir je prvi sad duhovnega življenja, ki se najprej odrazi v tem občutku miru in nato v tistem veselju, kar iz življenja učenca ustvari rast, ki se pne navzgor in navznoter v srce, ki je ljubezen. In iz njega raste občutek samo-nadzora, da je notranji Jaz močnejši od zunanjih sprememb, in da, navkljub volji, da se odziva, zavrača, da bi ga ti zunanji stiki kakorkoli spremenili. Nato se iz samo-nadzora in ravnodušja pojavi moč ne sovražiti ničesar, s katero je povezano tolikšno vznemirjenje pri vsej gradnji značaja, ki čaka na aspiranta, ki naj bi postal učenec. Ničesar ne smemo sovražiti, vse moramo vnesti v krog ljubezni, ne glede na to, kako odbojne so zunanje stvari, ne glede na to, kakšen odpor vzbujajo zunanje stvari, ne glede na to, kako odvratne so zunanje stvari; vse te je potrebno vključiti, v skladu z lastno močjo čutenja. Aspirant mora postati prijatelj vsake žive stvari, tisti, ki ljubi vse, kar živi in čuti.

In, ko tako vgrajuje te kamne v svoj značaj, postaja neustrašen; neustrašen zato, ker, če ne sovraži nobene stvari, potem tudi nič nima moči, da bi ga ranilo. Zunanja poškodba je le reakcija na notranjo agresivnost. Če smo sovražniki drugih, potem ti postanejo naši sovražniki, in ker odhajamo v svet kot tisti, ki lahko poškoduje, nas tam nato dejansko poškodujejo različne žive stvari. Mi, ki naj bi bili tisti, ki ljubimo vse žive stvari, odhajamo v svet kot uničevalci, tirani, kot tisti, ki sovražijo. Osvajamo svet s tiranijo in ne z vzgojo, kot da človekovo delo tukaj ne bi bilo vzgoja mlajših bratov in vodenje njihovega vzpona z vso nežnostjo in vsem sočutjem; odhajamo v svet in tiraniziramo druge, najsi so ljudje ali živali, vse dokler so šibkejši od nas. In po njihovi šibkosti prepogosto odmerimo našo tiranijo, in po njihovi nemoči prepogosto odmerimo breme, ki jim ga naložimo. Nato pa se čudimo, da te žive stvari pred nami bežijo - da se, ko se odpravimo svet, srečujemo z bojznijo šibkih in sovraštvom močnih; in v naši slepoti ne vemo, da je vso sovraštvo v zunanjem svetu odsev zla v nas sami, in da za ljubeče srce ne obstaja nič, kar bi bilo potrebno sovražiti, in zato nič, kar bi ga lahko poškodovalo. Človek, ki je poln ljubezni, lahko brez škode hodi skozi pragozd, nedotaknjen skozi votlino mesojede zveri, ali pa

vzame roke kačo; kajti v srcu, v katerem je le ljubezen, ni ničesar, kar bi nosilo sporočilo sovraštva. In ljubezen, ki žarči v svet okoli nas, pritegne stvari, da bi služile, ne pa škodovale, ljubile, ne pa sovražile. Zato se tiger prijateljsko zvija ob nogah jogija, zato divje zveri iščejo zavetje in pomoč za svoje mladiče ob nogah svetnika. Vse žive stvari prihajajo k človeku, ki ljubi, kajti vse so otroci božanstva, božanstvo pa je ljubezen. In ko človek to izpopolni, pritegne v sebe vse stvari. Tako se postopoma in počasi naučimo neustrašne hoje skozi svet, neustrašne, čeprav nas nekatere stvari še vedno lahko ranijo; kajti sedaj vemo, da s tem, ko nas nekaj rani, le odplačujemo dolg iz zlobne preteklosti, in da z vsakim odplačanim dolgom ostaja manj stvari, ki so proti nam zapisane v knjigi narave. Neustrašne tudi zato, ker smo se naučili pridobivati znanje, strah pa izhaja tako iz dvoma kot iz sovraštva. Človek, ki ve, je prešel dvom in hodi z neustrašnimi nogami po trdni zemlji, brez pasti na svoji poti. In iz tega raste trdna in neomajna volja, volja, ki temelji na znanju in ki je polna zaupanja zaradi ljubezni. Ko aspirant prečka dvorišče zunanjega templja, njegovi koraki postajajo trdnejši in njegova pot bolj premočrtna, neomajna v svojem namenu in rastoča v svoji moči; njegov značaj začne kazati določne obrise, jasne, razločne in trdne; duša raste proti zrelosti.

In nato se pojavi odsotnost želje, postopno odstranjevanje vseh tistih želja, ki nas vežejo na nižji svet, postopno izčrpavanje vseh tistih hrepenenj, za katera smo v vseh tistih življenjih, ki so za nami, ugotovili, da ne prinašajo nobenega zadovoljstva duši; postopno odlaganje vseh okov, ki nas vežejo na zemljo, postopno odstranjevanje osebnotne želje in samo-istovetenje s celoto. Kajti človek, ki raste, ne bo vezan na ponovno rojstvo z nobeno vezjo, ki pripada zemlji; ljudje se vračajo na zemljo, ker jih tu nekaj zadržuje, ker jih te vezi želje vežejo na kolo rojstev in smrti; a ta človek, ki ga preučujemo, se bo osvobodil; ta človek, ki se bo osvobodil, mora sam razbiti te vezi želje; tako da ga bo vezala le ena stvar, le ena stvar, ki ga bo vlekla nazaj v rojstvo, in to je ljubezen do njegovih soljudi, želja po služenju. On ni vezan na kolo, zato ker je svoboden, pa vendar se lahko nato vrača in še enkrat

zavrti kolo zaradi tistih, ki so še vedno vezani nanj in katerim bo stal ob strani, dokler se ne bodo pretrgale vezi vseh duš. V svojem osvobajanju trga vezi prisile in se uči popolne nesebičnosti, uči se tega, kar je dobro za vse. In to, kar služi vsemu je edino, kar si želi doseči. Nato pa se uči samozaupanja; ta, ki raste proti svetlobi, se uči biti močan, da bi lahko pomagal, se uči zanašanja na Jaz, ki je Jaz vseh in s katerim se vse bolj istoveti.

Obstaja stvar, s katero se mora soočiti in o kateri moram spregovoriti nekaj besed, kajti to je morda ena od njegovih najtežjih preizkušenj med delom v tem preddverju. Ko je vstopil na to dvorišče, spoznal in videl mogočno veselje, ki je onstran, je obrnil hrbet številnim stvarim, ki osrečujejo njegove prijatelje; toda tam nastopi trenutek, tam, tu pa tam, nastopi trenutek, ki doleti dušo, ki se je nekako sprožila navzven v praznino, ko ni roke, katere bi se lahko oprijela, ko je povsod okoli nje tema in ni ničesar, na čemer bi lahko počivala njena noga. Nastopijo trenutki, ki se pojavijo na teh stopnjah rasti duše, ko na zemlji ni ostalo nič, kar bi jo lahko zadovoljilo, ko na zemlji ni ostalo nič, kar bi jo lahko napolnilo, ko starih prijateljev ni več in ko so radosti zemlje izgubile ves svoj okus, ko rok, ki so pred nami, še ni mogoče čutiti, ko skala pod nogami, čeprav naša noga že počiva na njej, še ni zaznana kot nespremenljiva in negibna, ko je duša na gosto prekrita s tančico utvare in ko se počuti pozabljeno ter še nič ne ve o pomoči, ki bi jo lahko dobila. To je praznina, v katero se je v določenem trenutku potopil vsak aspirant; to je praznina, ki jo je prečkal vsak učenec. Ko se pojavi pred dušo, se duša potegne nazaj; ko se odpre tema, ki skoraj nima dna, se tisti, ki stoji na robu, v strahu umakne nazaj; pa vendar se mu ni treba bati. Vrzi se v praznino in v njej boš spoznal, da je polna! Vrzi se v temo in odkril boš, da je pod tvojimi nogami skala! Iztegni roke, ki te zadržujejo, in mogočnejše roke pred tabo jih bodo zgrabile in te potegnile naprej. In to so roke, ki te ne bodo nikoli izpustile. Zemeljski oprijem se včasih razrahlja, prijateljeva roka tvojo izpusti, tako da ostane prazna, medtem ko je prijatelji na oni strani nikoli ne izpustijo, ne glede na to, kako se je spremenil svet. Pojdi zato pogumno v temo in v osamljenost in odkril boš, da je osamljenost

največja izmed utvar in da je tema svetloba, ki je v življenju nihče ne more več izgubiti. Ko se enkrat soočimo s to preizkušnjo, ugotovimo, da je velika utvara; in učenec, ki si upa vreči vanjo, se znajde na oni strani.

Tako se nadaljuje gradnja značaja in nadaljevala se bo skozi vsa nadaljnja življenja, tako da bo vse bolj plemenit ob vsakem zaključenem življenju, mogočnejši ob vsakem opravljenem koraku. Ti temelji, ki jih polagamo, so le temelji zgradbe, na katero sem namignila. Če se zdi dosežek mogočen, je to zato, ker je v umu arhitekta zgradba vedno že popolna. In celo, ko skicira osnovni načrt, njegova domišljija že vidi popolno zgradbo in ve, kje bo gradil.

Kaj pa konec? Ah! - zaključevanja te gradnje značaja naši jeziki še ne morejo skicirati! Noben slikarski čopič, ki je namočen le v medle zemeljske barve, ne more naslikati lepote tistega popolnega ideala, proti kateremu upamo, ne, proti kateremu vemo, da se bomo dokončno povzpeli. Ali ste kdaj v tihi trenutkih ujeli njegov namig? Ali ste kdaj videli njegov odsev, ko je bila zemlja negibna in so bila nebesa mirna? Ali se kdaj ujeli namig o tistih božanskih obrazih, ki živijo in se gibljejo - tistih, ki so bili ljudje, sedaj pa so več kot ljudje, nadčloveški v svoji veličini; kakršen človek bo, čeprav tak še ni, razen na svojih najbolj notranjih dvoriščih templja? Če ste v svojih najbolj mirnih trenutkih ujeli namig, potem ne potrebujete nobenih mojih besed, ki bi vam o tem pripovedovale; potem poznate sočutje, ki se takoj zdi kot celota bivanja, tako žareče v svoji popolnosti, tako veličastno v svoji božanskosti; nežnost, ki je tako mogočna, da se lahko skloni do najnižjega in preseže najvišjega, ki priznava tako najbolj slaboten napor kot najbolj mogočen dosežek; ne, ki je nežnejša do slabotnejšega kot do mogočnega, kajti slabotni najbolj potrebuje pomoč sočutja, ki se nikoli ne spreminja; ljubezen, ki se zdi, da ni božanska le zato, ker je tako absolutno človeška, in v kateri spoznavamo, da sta človek in Bog eno. In onstran te nežnosti, moč - moč, ki je nič ne more spremeniti, moč, ki ima v sebi lastnost temeljev univerzuma, na katerih se lahko izgradijo vsi svetovi, pa se vendar ne bodo omajali, moč, ki je tako neskončno združena z nevezanim sočutjem. Kako

se lahko vse te lastnosti nahajajo v enem bitju in uskladijo v taki absolutni popolnosti? Nato pa nastopi žarčenje veselja - veselja, ki je zmagoslavno, ki z drugimi deli svojo blaženost; žareči sončni žarek, ki ne pozna sence, slava zmagoslavja, ki nam pravi, da bodo vsi zmagovalci; veselje v očeh, ki vidi onstran žalosti in ki tudi ob pogledu na bolečino ve, da je na koncu mir. Nežnost in moč in veselje ter najpopolnejši mir - mir brez razburjenja, umirjenost, ki se je nič ne more dotakniti: takšen je namig, ki ste ga morda ujeli o božanstvu, takšen je namig o idealu, kakršen bomo nekega dne postali. In če si upamo dvigniti naše oči, je to zato, ker njihove noge še vedno hodijo po zemlji, po kateri hodijo naše. Dvignili so se visoko nad nas, a kljub temu oni stojijo poleg svojih bratov. In s tem, ko so nas presegli, nas še niso zapustili, pa čeprav so vsestransko nad nami; kajti celotno človeštvo prebiva v srcu Mojstra. In tam, kjer je človeštvo, si lahko mi, njegovi otroci, drznemo spoznati to bivanje.

Kako izgraditi značaj?

Že sama ideja, ki jo vsebuje gradnja značaja, je za mnoge ljudi povsem nova. Običajno mislijo in govorijo o človeku tako, kot da se je rodil z določenim značajem, ki ga praktično ni mogoče spremeniti. Včasih mislijo, da človekov značaj lahko spremenita samo neka velika žalost ali trpljenje, kar je pogosto tudi res; toda zdi se, da le sorazmerno malo ljudi ve, da je to stvar, ki jo lahko vzamejo v svoje roke in oblikujejo - stvar, na kateri lahko vztrajno delajo, z gotovostjo, da bodo dosegli dobre rezultate. Res je, da človek lahko inteligentno in namerno spremeni samega sebe, da lahko, znotraj precej širokih meja, iz sebe dejansko naredi to, kar hoče. Seveda pa je to trdo delo. Človekov značaj, takšen kakršen je sedaj, je rezultat njegovih lastnih preteklih dejanj in misli. Tisti, ki ste seznanjeni z idejo reinkarnacije, z mišljenjem, da je to življenje le en dan v precej širšem življenju, veste, da mora biti ta dan odvisen od vseh drugih dni, in da je človek sedaj to, kar je iz sebe naredil s predhodnim razvojem. Živel je skozi mnoga življenja, in to pomeni, da se je več tisoč let uril, da je postal to, kar je, pa četudi je bilo to urjenje z njegove strani nezavedno in brez kakršnegakoli določnega cilja. Tako je v sebi vzpostavil številne določne navade. Vsi vemo, kako težko je nadvladati navado - kako skoraj nemogoče se je znebiti že neke drobne

posebne fizične navade, ko je ta enkrat postala del nas samih. Če razmišljamo od malih proti večjim stvarim, lahko takoj spoznamo, da je za človeka, potem ko je ustvaril določene navade in jih je vztrajno krepil tisoče let, prav resna naloga, če skuša spremeniti njih zagon in obrniti njih tokove. Te smeri mišljenja in čutenja so se tako spojile s človekom, da se kažejo kot lastnosti, s katerimi je na videz globoko prepojen. To, da se jim je vdajal skozi ves ta dolgi čas, se zdi s posvetnega zornega kota stvar, ki se ji ni mogoče upreti, a nikakor ne nemogoče z zornega kota okultista.

Če ima na primer človek to, kar mi imenujemo razdražljiv značaj, je to zato, ker se je čutenjem te narave vdajal v preteklih življenjih - zato, ker v sebi ni razvil kreposti samo-nadzora. Če ima človek ozek, zlonameren in lakomen značaj, je to zato, ker si ni pridobil nasprotnih vrlin plemenitosti in nesebičnosti. Tako je z vsemi temi stvarmi; človek odprtega uma in genialnega srca je te vrline v sebe vgradil že med preteklimi obdobji. Mi smo točno to, kar smo iz sebe naredili v preteklosti. Pa vendar smo postali to, kar smo, brez nekega posebnega napora mišljenja ali namena. V preteklih življenjih smo rastle, ne da bi si zastavili kakršenkoli določen cilj, in si dovoljevali, da smo bili pretežno bitja našega okolja in okoliščin.

V nekaterih primerih smo si morda namerno oblikovali model nekoga, ki smo ga občudovali, in takrat je ta oseba morda precej vplivala na naše življenje. Toda očitno je lahko imel ta naš heroj, ki smo ga posnemali, tako slabe kot dobre lastnosti; in na teh zgodnjih stopnjah je le malo verjetno, da smo znali razlikovati in izbrati le dobro ter zavrniti zlo. Tako smo verjetno v sebi poustvarili, tako njegove nezaželene lastnosti, kot tudi tiste, ki so bile vredne posnemanja. Da je to tako, lahko vidite, če opazujete dejanja otrok v današnjem času, kajti od njih se lahko precej naučimo o verjetnih dejanjih otroške narave naših nerazvitih duš v preteklosti. Tako lahko vidite, kako nek deček začne častiti kot heroja neko nasilno starejšo osebo in se v skladu s tem tudi oblikuje. Recimo, na primer, da je predmet njegovega oboževanja nek star mornar, ki mu pripoveduje čudovite pustolovske zgodbe o vihnih morjih in oddaljenih deželah. To, kar deček občuduje,

je človekov pogum in njegova vztrajnost; spoštuje ga zaradi izkušenj in znanja, ki si ga je pridobil med svojimi popotovanji. Otrok ne more takoj poustvariti tega poguma, vztrajnosti ali izkušnje; a lahko, in to naredi takoj, posnema zunanje obnašanje svojega mornarskega prijatelja, tako da verno posnema čudno mornarsko govorico, žvečenje tobaka in način hoje. Prav na tak način smo v preteklih življenjih morda tudi mi oboževali razne heroje in tako vzpostavili mnoge neprijetne navade in mimiko nekega divjega poglavarja, katerega bahavi pogum je vzbudil naše občudovanje.

Zelo verjetno je, da se je ta ideja (da se odločno vzamemo v roke, da bi se izboljšali) porodila v nekaterih od nas že pred tem življenjem. Ni dvoma, da predstavlja vprašanje izkoreninjenja teh slabih, starih navad in njih nadomeščanje z dobrimi precejšnjo težavo, in da zahteva precej naporen samo-nadzor. To je resna naloga in povprečen človek ne pozna nobenega dovolj močnega vzgiba, ki bi ga napeljal na to, da bi se je lotil. Zaradi odsotnosti tega ustreznega vzgiba ne vidi razloga zakaj bi si nakopal tako veliko in tako resno težavo. Verjetno se ima v celoti za dobrega človeka, čeprav verjetno z eno ali dvema prijaznima slabostma; a misli, da ima pač vsak svoje slabosti in da so tiste drugih ljudi precej slabše od katerekoli od teh, ki jih je zaznal pri sebi. Tako se prepušča toku, ne da bi opravil kakršenkoli resen napor.

Preden lahko pričakujemo, da bi tak človek spremenil svoje stare navade in se lotil bolečega dela oblikovanja novih, mora najprej spoznati nujnost spremembe stališča in pridobiti širši pogled na življenje kot celoto. Povprečen človek sveta je odkrito in cinično sebičen. Ne mislim, da je namenoma krut, ali da je brez dobrih čutenj; nasprotno, pogosto je lahko deležen dobrih in plemenitih spodbud. Toda njegovo življenje v celoti je gotovo neko samo-osredotočeno življenje; njegova osebnost je osrednja točka, okoli katere se vrtila večina njegovih misli; vse, takoj in instinktivno, presoja po načinu, po katerem to vpliva na njega osebno. Najsi je zaposlen z iskanjem blagostanja in zato slep za višjo plat stvari in duhovno življenje, ali pa je njegov glavni cilj obstoja le trenutno fizično uživanje.

Povprečna neodgovorna ničevost

Da je to res tako, moramo le pogledati okoli sebe na ljudi, ki jih srečujemo vsak dan, ali pa prisluhniti pogovorom, ki se odvijajo na ulicah ali vlakih. V devetih od desetih primerov bomo ugotovili, da se ljudje pogovarjajo ali o denarju ali o zabavi, ali pa opravljajo. Zdi se, da je njihova edina predstava o življenju to, kar imenujejo “imeti se lepo” ali to, kar postavijo v še bolj grob in neprijeten jezik, “čim več zabave” - kot da bi bil to konec in cilj obstoja razumnega bitja, žive iskre, ki je nastala po božanski podobi! Včasih sem bil zelo vznemirjen zaradi tega - da je edina predstava, ki jo na videz ljudje povezujejo z življenjem, trenutni čutni užitek - samo zabava in nič drugega. Zdi se, kot da bi bilo to vse, kar so sposobni dojeti, in kot da je to zadosten razlog za to, da človek ne obišče določenega kraja, kajti tam naj ne bi bilo nobene “zabave”. Pogosto sem nekaj podobnega slišal tudi v Franciji; tudi tam se zdi, da je *s’amuser bien* velika dolžnost, ki jo priznava večina ljudi in ki je prešla že v vsakdanji pogovor, tako da človek pogosto piše drugemu: “Upam, da se dobro zabavaš” - kot da bi bilo trenutno uživanje edino pomembno opravilo.

Ob poslušanju pogovorov moških in žensk sedanje dobe bi človek mislil, da so to muhe enodnevnice, brez občutka dolžnosti, odgovornosti ali res-

nosti; da se niso niti najmanj prepoznale kot nesmrtni duše, ki so tu zaradi določenega namena in ki imajo pred seboj določen razvoj. In tako je to njihovo življenje polno puhle nevednosti in hihitajoče se ničevosti. Zdi se, da je edino življenje, ki ga poznajo, življenje trenutka, s čemer se spuščajo na nivo najmanj inteligentne živali. Človeka so opredelili kot razmišljajočo žival, a zdi se očitno, da se ta opredelitev nanaša le na del rase. Mislim, da moramo priznati, da enemu ali drugemu razredu - lovilec denarja ali lovilec užitka - pripada večina ljudi naših zahodnih ras, in da so tisti, pri katerih so glavne misli v življenju povezane z dolžnostjo in iskanjem duhovnega razvoja, v precejšnji manjšini.

Med njimi so mnogi taki, ki dolžnost prepoznavajo v zvezi s svojim poslom, in menijo, da se mu mora podrediti vse ostalo - celo njihov osebni užitek. Slišali boste, kako človek pravi: "Rad bi naredil to pa to, a moj posel zahteva pozornost; ne morem si privoščiti, da bi izgubljal čas izven posla". Tako se celo predstava o osebem užitku podredi tisti posla. To je vsaj neke vrste izboljšava, čeprav je pogosto pretirana, tako da boste naleteli na mnoge ljudi, za katere je ta predstava o poslu postala neke vrste bog, ki ga častijo. So v stanju bednega suženjstva in si nikoli, niti za trenutek, ne dovolijo, da bi pobegnili izpod njegovega vpliva. Prinašajo ga s seboj domov, v celoti jih prežema in celo ponoči sanjajo o njem; vse žrtvujejo temu Molochu posla, tako da ne moremo reči, da bi sploh imeli kaj časa ali kakršnokoli pravo življenje. Čeprav tu obstaja nek začetek pojmovanja dolžnosti, pa vidimo, da obstoja le na fizični ravni, saj je mišljenje teh ljudi še vedno omejeno na vsakodnevne posle. Le pri redkih ljudeh bomo odkrili, da to idejo prevladuje svetloba z višjih ravni; dejansko ima le malo ljudi vpogled v širša obzorja. Ta koncentracija pozornosti na fizično življenje prehajajočega dneva je na videz značilnost naše sedanje rase, tako-imenovane civilizacije, ki sedaj obstoja tako v Evropi kot Ameriki. Očitno mora človek, ki želi narediti karkoli določenega v zvezi z izgradnjo značaja, najprej spremeniti to stališče, sicer ne bo imel ustreznega vzgiba za začetek tako resne naloge.

Spreobrnitev

V religioznih krogih se ta sprememba stališča imenuje spreobrnitev; in če bi to besedo osvobodili nekako neprijetno dvoumnih povezav, s katerimi je običajno obdana, bi to bila dobra beseda, s katero bi prav natančno izrazili to, kar se dogaja človeku. Vemo, da *verto* v latinščini pomeni “obrniti”, medtem ko *con* pomeni “skupaj z”, tako da je “conversione” (spreobrnjenje) točka, na kateri se človek odvrne od sebičnih ciljev in boja proti velikemu toku božanske evolucije ter začne razumevati svoj položaj in se gibati skupaj s tem tokom. V hindujski religiji to isto spremembo imenujejo z imenom *viveka* ali “diskriminacija” (razlikovanje), saj pomeni, da se je človek naučil spoznavati relativno vrednost predmetov in do neke mere ločevati med realnim in nerealnim, tako da je sposoben zaznati, da so le višje stvari tiste, ki so vredne njegove pozornosti. V budistični religiji se ta sprememba imenuje *manodvaravarjana* ali “odpiranje vrat uma”. Človekov um je dejansko odprl svoja vrata; v njem se je prebudilo razlikovanje in njegov lastnik ga je začel uporabljati za reševanje problemov življenja. Človek, ki je ves predan užitku, sploh še ni odprl svojega uma; sploh ne razmišlja, na kakršenkoli resen način, o življenju, ampak je potopljen v nižje tokove. Poslovni človek, ki je razvil željo po pridobivanju, posveča vse svoje energije delova-

nju s tem ciljem; njegov um se tudi še ni odprl za razumevanje realnosti višjega življenja.

To odpiranje vrat, to razlikovanje, ta spreobrnitev, pomeni spoznanje, da so stvari, ki jih vidimo na fizični ravni, začasne in malo pomembne v primerjavi s tistimi drugimi, nevidnimi in večnimi stvarmi. Prav o tem govori Biblija, ko pravi: "Usmeri svojo ljubezen na stvari zgoraj in ne na stvari zemlje ... kajti vidne stvari so začasne, stvari, ki jih ne vidimo pa večne". To ne pomeni, da se mora človek odpovedati svojemu običajnemu vsakodnev- nemu življenju ali opustiti svoj posel ali dolžnosti, da bi postal to, kar obi- čajno imenujemo pobožen ali predan človek; ampak pomeni, da bi se moral inteligentno naučiti, da bi poleg stvari, ki so očitne na fizični ravni, cenil tudi te druge.

Mi vsi se moramo, na različnih stopnjah, to tudi naučiti; naučiti se moramo razširiti naše obzorje. Kot mali otroci na primer upoštevamo le tiste stvari, ki so nam blizu, in nismo sposobni pogledati daleč naprej ali kaj načrtovati za bodočnost. A ko postajamo starejši, se z izkušnjo naučimo tudi to, da je včasih nujno, da se odpovemo trenutnemu užitku, da bi pridobili nekaj boljšega in večjega v prihodnosti. Najprej je to še vedno nekaj, kar je name- njeno nam; kajti resnična nesebičnost se prebuja le postopoma. V mnogih primerih bi majhen otrok, če bi mu to dovolili, porabil ves svoj čas za igro. Omejitve, ki so mu vsiljene, in to, da se mora učiti, je zanj stvar, ki jo obža- luje. Pa vendar na splošno menimo, da se otrok mora učiti, ker vemo to, kar otrok še ne ve - da ga bo to učenje usposobilo za to, da bo lahko prevzel svoje mesto v življenju in da bo tako lahko imel bolj polno in bolj koristno življenjsko pot, kot če bi se namesto učenja ves čas posvečal le trenutnim veseljem.

In vendar mi, če pogledamo na to stvar z nekoliko višjega stališča, ki tako silimo otroka v učenje, počnemo to isto stvar, zaradi katere ga obsojamo. Tudi mi živimo le za trenutek - za trenutno življenje in nam ne uspe spozna- ti, da v njem obstaja nekaj neskončno večjega, višjega in srečnejšega. Živimo le za ta dan in ne za prihodnost, ki bo večna. V trenutku, ko se človek začne

zavedati tega višjega življenja in večne prihodnosti - takoj, ko spozna, da mora v njej odigrati svojo vlogo - se oglasi tudi njegov zdrav razum, tako da si reče: "Če je to tako, potem so te materialne stvari očitno sorazmerno malo vredne, in namesto, da bi zapravljaj ves svoj čas, se bom raje učil, da se pripravim na to večje življenje v prihodnosti". Naenkrat se pojavi ustrezen vzgib, katerega odsotnost smo prej obžalovali; spodbuda za učenje gradnje značaja, da bi se človek pripravil za to drugo in višje življenje.

Puritanstvo

Jaz mislim, da se je puritanstvo, ki je odigralo tako pomembno vlogo v zgodovini Anglije in Amerike, pojavilo predvsem kot reakcija na tisti pogled na življenje, o katerem sem govoril sedaj - na življenje le zaradi brezskrbnega, sebičnega trenutnega uživanja. Jaz mislim, da je bilo puritanstvo samo po sebi v glavnem protest proti temu, in da je v svojem poudarjanju realnosti višjega življenja in nujnosti, da se mu posveti pozornost, po svoje dobro. Res pa je, da je naredilo tudi precej škode - v celoti več škode kot pa koristi, kajti naredilo je to strašno stvar, da je ljudi sililo v to, da religijo istovetijo s trpkostjo in žalostjo. Ljudi je pripravilo do tega, da so menili, da mora biti človek, če želi biti dober, nesrečen; degradiralo in uničilo je idejo o ljubečem Očetu. Opravilo je bogoskrunstvo Boga, s tem, ko je o njem pripovedovalo strašne in zlobne laži; ga napačno predstavljalo kot strogega in krutega sodnika, pošast, namesto Očeta polnega ljubezni in sočutja; in pri tem skrivilo in popačilo anglo-saksonsko krščanstvo in mu dalo pečat, od katerega si še ni opomoglo.

Morda je razlog za to v tem, da je naredilo to splošno napako - da je zamenjalo vzrok in učinek. Res je, da človeka, ki se je naučil spoštovati višje radosti duhovnega življenja, ne skrbijo kaj dosti tiste, ki so povezane z vsak-

danjim fizičnim obstojem. Ne zato, ker bi izgubil svojo zmožnost, da bi se veselil, ampak zato, ker je spoznal nekaj toliko bolj polnega in širšega, da v primerjavi s tem nižje veselje sploh ne predstavlja nobeno veselje. Ko deček postane mož, preraste svoje otroške igrače, pa je vendar sposoben drugačnih in precej večjih užitkov kot so mu jih kdajkoli nudile otroške igrače. Enako je s človekom, ki odkrije, potem ko se je dvignil v razvoju, da namesto sebičnih radosti bolj ceni daleč večje veselje ob nesebičnem delu in da ga ti vsakdanji užitki ne zadovoljujejo več, tako da se mu zato ne zdi več vredno, da bi jih iskal. To je zato, ker je dosegel višje stališče in pridobil širše obzorje; a rezultat na fizični ravni daje vtis, da ga nižji fizični užitki ne zanimajo več.

Vendar pa ne smemo mešati vzroka in učinka tako kot puritanci in si misliti, da smo s tem, ko smo obrnili hrbet veseljem fizične ravni, takoj postali visoko razviti ljudje s širšim obzorjem. Res je, da se razvit mlad človek ne zanima več za otroške radosti; ni pa res, da bi otrok, zato ker zavrača veselja, ki so primerna za njegovo starost, zaradi tega odrasel. Zato je dobro, da jasno vemo, da je bogokletno zmoten in neumen nauk, ki pravi, da mora biti človek nesrečen, če želi biti dober. Res je ravno nasprotno, kajti Bog meni, da mora biti človek srečen, in gotovo je človekova dolžnost, da je temu tako; kajti nesrečen človek oddaja v svojo okolico potrto in s tem otežuje življenje svojim soljudem.

Prebuditev

Kako naj potem človek opravi ta velik napor, kako naj skuša izgraditi svoj značaj, narediti nekaj iz samega sebe? Najbolj varna in najbolj zadovoljiva pot je ta, ki smo jo pravkar označili. Človek si pridobi širše znanje, začne razumevati, da obstaja večje in širše življenje; vidi, da obstaja velik načrt, in da je človek del tega načrta. Ko to vidi, in ko do neke mere začne ceniti sijaj in veličastje tega načrta, si želi, da bi postal njegov inteligentni del - želi si prevzeti svoje mesto v njem, nič več le kot slamica, s katero pometa vihar, ampak bolj kot tisti, ki razume in si želi prevzeti svoj del v mogočnem božanskem delu, ki se odvija.

Pri drugih se ta prebuditev odvije v drugačni smeri - bolj v smeri predanosti kot v smeri znanja. Močno jih privlači, najsi nek visok ideal, ali pa neka vzvišena osebnost; vzbudita se njihova ljubezen in občudovanje, tako da zaradi tega ideala, zaradi te osebnosti, skušajo opraviti vztrajna prizadevanja, da bi razvili samega sebe. Ko to predanost navdihuje bežen pogled na čudovit ideal, je to dejansko veličastna stvar, katere delovanja praktično ni mogoče razločevati od tistega duhovnega znanja. Ko je predanost namenjena osebi, pogosto ni nič manj lepa, čeprav takrat obstaja določena nevarnost, ki izhaja iz dejstva, da je objekt te silovite ljubezni človek in da je

že zaradi tega nepopoln. Včasih se zgodi, da predani slučajno naleti na te nepopolnosti in nato doživi grob šok, zaradi katerega se lahko predanost zmanjša ali odvrne. Visok ideal ne more nikoli razočarati človeka, ki vanj zaupa; neka oseba pa lahko vedno do neke mere, ali v nekem oziru, razočara druge ljudi, zaradi česar je v predanosti do učitelja manj gotovosti.

Mi v Teozofskem društvu imamo določene izkušnje v tej smeri, kajti med našimi študenti so tudi mnogi taki, ki se približujejo resnici po tej poti predanosti. Ko je predanost namenjena teozofiji, gre vse v redu; z učenjem resnice postaja njihovo navdušenje vse bolj in bolj bleščeče; in ne glede na to, kako daleč prodrejo, ali katero od njenih številnih plati preučujejo, nikoli ne morejo biti razočarani. A, ko je predanost namenjena, ne teozofiji in ne velikim Mojstrom, ki so jo predali svetu, ampak enemu od njihovih instrumentov na fizični ravni, pa je mogoče ugotoviti, da je njena podlaga manj gotova. Mnogi so vstopili v društvo in začeli s študijem že zaradi osebne predanosti do njegove velike ustanoviteljice, Madam Blavatsky. Tisti, ki so jo poznali zelo intimno, tisti, ki so se bolj približali razumevanju njene mnogostranske individualnosti, nikoli niso izgubili svoje vere, niti svoje globoke srčne ljubezni in predanosti do nje; drugi pa, ki je niso poznali tako dobro, so bili zmedeni, ko so lahko brali ali slišali njej namenjene divje obtožbe, ali ko so videli neugodno poročilo, ki ga je o njej napisalo učeno društvo. Takrat se je, zaradi tega, ker je njihova vera temeljila na osebnosti (na nečem, kar niso razumeli), zgodilo to, da so bili povsem uničeni in so tako za to inkarnacijo zapustili študij teozofije. Tako dejanje je očitno povsem neracionalno, kajti, četudi bi bile vse absurdne zgodbe, ki so krožile o Madam Blavatsky, resnične, pa mogočni teozofski nauki še vedno ostajajo isti in sistem nedotaknjen; toda čustvena oseba ne razmišlja, in ko so bili pred sodki teh dobrih ljudi pretreseni, njihova čutenja pa ranjena, so besno zapustili društvo, ne da bi se zavedali, da so oni sami edini, ki trpijo zaradi svoje norosti.

Predanost je čudovita sila; a brez inteligentnega dojemanja tega, kar vzbuja, je ljudi pogosto strašno zavedla. Če pa človek jasno dojame mogočni bo-

žanski načrt evolucije in čuti, da ta privlači njegovo predanost, potem je z njim vse v redu, ker se ne more zmotiti; in bolj, ko ga pozna, globlja postaja njegova predanost in bolj celovito je njegovo istovetenje z njim. V takšnem primeru se ni treba bati poglobljenega raziskovanja, kajti polnejše znanje pomeni tudi globlje čaščenje, večje občudovanje, globljo ljubezen. Kajti ti razlogi bolj spodbudijo človekovo čutenje predanosti do idealov, kot pa do osebnosti, ne glede na to, kako vzvišene so te lahko. Najbolje je, če se človek zanaša na razum in na dejstva ter začenja na tem, kar je dobro znano znanosti, in da se šele nato približa stvarim, ki še niso znane v zunanjem svetu. Njegovi sklepi so sicer lahko včasih napačni, a to možnost upošteva in jih je zato vedno pripravljen spremeniti, če za to obstaja dober razlog. Kakršnakoli takšna sprememba v podrobnosti ne more vplivati na osnovo, na kateri počiva njegov sistem, če ta ni bil sprejet v slepi veri, ampak stoji na trdni osnovi razuma in zdrave pameti. Človek ve, da mogočen načrt evolucije obstaja, četudi je za enkrat njegovo poznavanje nepopolno; ve, da je tukaj z določenim namenom in da se mora truditi, da bi opravil svoj delež pri delovanju sveta. Kako naj se potem začne usposabljanje za prevzemanje tega deleža?

Tako se pojavi vprašanje izgradnje značaja. Človek ugotavlja, da je pripravljen, ali pa ne; da je, zaradi značilnosti, ki jih poseduje, mogoče pripravljen v določeni smeri, a precej omejen v drugih. Tako se pojavi ustrezen vzgib za to, da se vzame v roke, saj je spoznal, da njegovo življenje ni namenjeno le temu kratkemu in prehodnemu obdobju, ampak celi večnosti; saj je spoznal, da se bodo pogoji v prihodnjih dneh tega širšega življenja spreminjali na podlagi njegovih sedanjih dejanj. Človek spoznava, da se mora tako izuriti, da bo sposoben opraviti to plemenito delo, ki se odpira pred njim - da ne sme izgubljati časa za neumnosti in za lenobo, kajti, če to počne, ne bo mogel opraviti deleža, ki mu je usojen. Mora se naučiti, vzgojiti in razviti v različnih smereh, da mu ne bi spodletelo pri prevzemanju svojega deleža v prihodnosti, ki nas čaka, v veličastju, ki bo razodeto.

V zvezi s stopnjami, po katerih je to mogoče opraviti, morda le težko naredimo kaj boljšega kot to, da prisluhnemo besedam enega od najbolj mogočnih zemeljskih učiteljev. Spomnili se boste, da so ljudje prosili Gospoda Budo naj skuša podati celoten svoj nauk v enem samem verzu in da je on odgovoril s temi nepozabnimi besedami: “Prenehajte delati zlo; učite se delati dobro; očistite svoje lastno srce; to je učenje vseh Bud”. Zato začnimo z gradnjo značaja vzdolž smeri, ki jih je v svojih zlatih besedah naznačil veliki indijski princ, in poglejmo, kako celovito njegov stavek pokriva delo številnih življenj.

Sabba Papassa Akaranam

“Prenehajte delati zlo”. Skrbno in premišljeno pogledjmo v sebe in se poskusajmo preučiti ter ugotoviti, kaj je tisto v nas, kar nam onemogoča, da bi bili popolni značaji. Poznamo cilj, ki je pred nami; mi, ki smo brali teozofske knjige, vemo, kaj je v njih zapisano o velikih Mojstrih modrosti - o tistih ljudeh, ki so več kot ljudje, in o njihovi slavi, moči, sočutju in modrosti. Ni skrivnosti v zvezi s usposobljenostmi adepta; koraki po poti svetosti so v popolnosti opisani v naših knjigah, skupaj z lastnostmi, ki pripadajo vsakemu od njih.

To, kar so Mojstri, kar je bil Buda, kar je bil Krist, moramo postati nekega dne mi vsi; zato lahko pred sebe postavimo to, kar je znano o teh vzvišenih značajih. In primerjava z njimi bo takoj odkrila, kako smo še oddaljeni od tega velikega ideala. Žalostno, pa vendar ne brezupno, kajti ti veliki Mojstri nam zagotavljajo, da so se tudi oni sami dvignili z nivojev, na katerih sedaj garamo mi, in da bomo tudi mi v bodočnosti postali to, kar so oni sedaj. In, ali je ta bodočnost blizu ali daleč, je vprašanje, ki je povsem v naših rokah in v celoti odvisno od naših lastnih naporov.

Poskus, da bi se primerjali s temi popolnimi ljudmi, nam bo takoj odkril naše številne pomanjkljivosti in napake, ki so pri njih že davno izginile.

Zato moramo začeti naš napor tako, da upoštevamo povelje Bude, “Prenehajte delati zlo”, tako da začnemo odstranjevati nezaželene lastnosti. Ni nam jih potrebno iskati zelo daleč. Vzemimo na primer lastnost razdražljivosti - zelo splošno pomanjkljivost v civilizaciji kot je naša, v kateri obstoja nenehno hitenje in vrtinčenje ter toliko živčne prenapetosti. To je pomembno zlo, ki ga moramo gotovo odstraniti. Človek za sebe pogosto misli, da se je rodil z visoko napetim živčnim organizmom in da si zato ni sposoben pomagati, da ne bi občutil stvari bolj ostro kot drugi ljudje in da zato izraža to dodatno občutljivost z razdražljivostjo. To je napaka. Morda je res, da je ostro občutljiv, saj z razvojem rase to postaja vse več ljudi. Pa vendar ostaja dejstvo, da bi moral človek ostati gospodar svojih teles in si ne bi smel dovoliti, da ga pretresa vihar strasti.

Astralne motnje

To razdražljivost jasnovidni človek vidi kot nagnjenost k motnjam v astralnem telesu. To astralno telo je nosilec, v katerega se je človek oblekel zato, da bi se skozi njega učil in deloval. A te svoje naloge ne more izpolniti, dokler ga nima pod popolnim nadzorom. Kot nam pravijo indijske knjige, so te strasti in želje kot konji - če naj bi nam koristile, morajo biti pod nadzorom uma, ki je kočijaž; in ta kočijaž mora biti sam pripravljen na to, da bo ubogal tudi najmanjše povelje resničnega človeka, ki sedi v kočiji in usmerja gibanje teh služabnikov. Kajti to, da človek dovoli, da ga z njegovega sedeža pometejo lastne strasti in čustva, pomeni, da dovoli svojim konjem, da ga ponesejo in odpeljejo tja, kamor želijo oni, ne pa on sam. Zato se moramo vprašati, ali si bomo dovolili, da nas na tak nedostojanstven način obvladujejo čutenja, ki bi morala biti naši služabniki. Imamo pravico in moč, da rečemo, da temu ne bo tako in da bomo te divje konje spravili pod nadzor. Morda je res, da smo jim dolgo časa dovoljevali, da so hodili po lastni poti in da je to popuščanje postala utrjena navada. Zato je učenje rokovanja z njimi prvi korak po vzpenjajoči se poti; ni dvoma, da ga moramo narediti, in prej ko bomo to naredili, lažje bo.

Nikoli ni prepozno za začetek in očitno je, da postane človeku z vsakim popuščanjem nekoliko težje prevzeti nadzor. Razdražljiv človek se nenehno potaplja v drobne neprijetnosti in pod njihovim vplivom govori in počne tisto, kar pozneje bridko obžaluje. Četudi je njegova odločitev močna, pa se stara navada vseeno vedno znova in znova ponavlja; in tako odkriva, da je pod njenim vplivom rekel ali naredil nekaj (kakor to pravi), o čemer ni imel časa razmisliti. A če nadaljuje z določnim naporom, da bi dosegel nadzor, bo verjetno dosegel stopnjo, na kateri bo sposoben preveriti samega sebe že ob samem izgovarjanju prenačljene besede in odvrniti ta tok delovanja proti nevšečnosti, ko je ta še najbolj močan. Od te stopnje do naslednje, ko se bo preveril še preden bo izgovoril to besedo, ni dolg korak. In ko mu to uspe, je že blizu končne zmage. Takrat je nadvladal zunanje izražanje čutenja razdražljivosti; tako mu pozneje ne bo težko, da bi se povsem izognil temu čutenju. Ko je to enkrat opravljeno, to pomeni odločen korak, kajti tako je izkoreninil lastnost razdražljivosti in jo nadomestil s lastnostjo potrpežljivosti kot trajno posestjo, ki jo bo nosil s seboj v vsa prihodnja rojstva.

Nečimernost in predsodki

Ljudje imajo številne napake, ki jih težko opazijo. Vendar, če se skrbno preiščejo in se presodijo z dovolj visokimi standardi, potem bodo te svoje pomanjkljivosti gotovo odkrili.

Ena od najbolj splošnih napak je samo-zavajanje. Tako naravno je, da si človek želi dobro misliti o samem sebi in da v svojem umu vedno poudari tiste točke, po katerih misli, da se odlikuje. Tako jim pripiše prekomeren pomen in obenem skoraj brez razmišljanja preleti mnoge druge točke, pri katerih drugih ljudi ne dosega. To samo-zavajanje je lastnost, ki se je moramo skrbno paziti in jo moramo vztrajno zatreti vsakokrat, ko dvigne svojo glavo, kajti ni le ena od najbolj splošnih, ampak tudi tista, ki jo je najtežje obvladati; kajti, ko jo nadvladamo v eni smeri, se znova pojavi v neki drugi preobleki in v drugi smeri. Je prefinjena in daljnosežna ter se pretvarja z velikim uspehom. In dokler je ne odstranimo, bo naše napredovanje le malenkostno.

Nek drug plevel, ki ga moramo tudi neizprosno izkoreniniti, so predsodki. Tako pogosto smo izredno nestrpni do vsake nove ideje, kateregakoli prepričanja, ki ni naše; smo nepremični, trdi in dogmatični ter nismo voljni

slišati resnice. Na primer, imamo predsodke v zvezi s tem, kar imenujemo moralnost, in ki temeljijo izključno na konvencionalnih prepričanjih. Vsako mnenje, ki je s temi v nasprotju, pa v nas, ne glede na to, kako razumno je, vzbudi šok, tako da povsem izgubimo glavo ter postanemo besni in polni sovraštva, ostri in nasilni v našem nasprotovanju. Mnogi ljudje, ki mislijo, da niso nestrpni, ker nimajo nobenih posebnih verskih prepričanj, so ravno tako dogmatski v svojih materialističnih prepričanjih kot je to lahko najhujši verski fanatik. Pogosto lahko znanstveni človek gleda na neko vrsto religije z lahkotno strpnostjo, kot češ, da je ta primerna le za ženske in za otroke. S posmehljivo nadrejenostjo gleda na grozo, s katero neka religiozna sekta obravnava mnjenja neke druge, in se čudi, zakaj vzdigujejo toliko prahu zaradi stvari, ki je na tak ali drugačen način le malo pomembna. In vendar ima sočasno tudi sam določene ustaljene ideje v zvezi z znanostjo, glede katere je enako zaslepljen kot njegovi religiozni prijatelji glede svojih dogem. Ne sprevidi, da zaslepljenost obstaja tudi izven religije in da mora ostati tako v znanosti kot v veroizpovedi um vedno odprt za prihod nove resnice, pa četudi bo ta resnica obrnila na glavo mnoge njegove, vnaprej ustvarjene predstave.

Pogosto je ta razvada ali predsodek prefinjeno objavljane tistega samozavajanja, ki sem ga omenil že prej. Niz idej, ki jih človek sprejema, je njegov niz idej, zaradi česar zahteva, da so le-te obravnavane s spoštovanjem. In vse, kar je v nasprotju z njimi, ne sme sprejeti niti za trenutek, kajti to bi pomenilo, da priznava, da se je morda motil. Mnogi ljudje so razvajeni, zlobni, ozki po umu, pa to niso nikoli mislili; kajti te lastnosti se objavljajo le takrat, ko se pojavijo okoliščine, ki jih priključijo v delovanje.

Pogosto človek celo takrat, ko v sebi zazna objavljane neke od takšnih nezaželenih lastnosti, to do neke mere opraviči tako, da pravi, da je takšno obnašanje navsezadnje naravno. A kaj mislimo s to besedo naravno? Preprosto to, da bi večina človeštva verjetno v podobnih okoliščinah izkazala isto lastnost, in da je človek, pri katerem se ta objavlja, povprečen človek. A spomnimo se, da se moramo, če se skušamo vzeti v roke in graditi naš

značaj proti visokemu idealu, ki smo ga postavili pred sebe, dvigniti nad povprečnega človeka, tako da tisto, kar je zanj naravno, ne bo dovolj za višje življenje, ki si ga zdaj prizadevamo živeti. Dvigniti se moramo nad to, kar je naravno za povprečne ljudi v rasi, in se dvigniti v stanje, v katerem je naravno za nas le tisto, kar je pravilno, dobro in resnično. Odstraniti moramo zlo in ga nadomestiti z dobrim, tako da se bo to lahko instinktivno odražalo vsakokrat, ko bomo delovali brez vnaprejšnjega premisleka. Če skušamo spoznati višje življenje, če skušamo iz sebe narediti kanal, skozi katerega se bo lahko na naše soljudi izlivala božanska sila, potem bo tisto, kar je za večino naravno, nevredno naših višjih teženj. Zato ne smemo opravičevati naših napak in pomanjkljivosti s tem, da so naravne, ampak se moramo lotiti dela in ustvariti tiste vrste naravno, ki bi si ga želeli imeti v sebi; in tudi ta razvoj je popolnoma v naših rokah.

Kusalassa Upasampada

Včasih je najlažja pot za izpeljavo prvega povelja, “Prenehajte delati zlo”, ta, da poskušamo ubogati drugo, “Učite se delati dobro”. Če želimo nadvladati slabo navado, je včasih lažje in za nas bolje, če opravimo vztrajen napor, da v nas razvijemo nasprotno krepost. Katere so tiste lastnosti, ki so nam najbolj potrebne? Če lahko raziščemo to stvar brez predsodkov, bomo odkrili, da so to številne lastnosti, ki ustvarjajo popolnega človeka in ki jih mi na žalost še nimamo. Vzemite najprej zelo pomembno lastnost samonadzora. Večina med nami je gotovo s tem v zvezi pomanjkljiva, to dejstvo pa se kaže na ducat različnih načinov. Razdražljivost, o kateri sem že govoril, je ena od najbolj splošnih oblik, pri kateri se kaže to pomanjkanje samonadzora. Obstajajo pa še druge in še bolj grobe strasti, kot sta na primer želji po pitju ali čutnem uživanju, in ki se ju je večina med nami že naučila obvladovati, ali pa smo jih odstranili iz naših narav že v prejšnjih življenjih. A, če v nas še ostajajo ostanki teh bolj grobih strasti v obliki požrešnosti ali čutnosti, potem mora biti naš prvi korak ta, da jih privedemo pod nadvlado volje.

V takšnih primerih kot je ta, je to nujno za vsakogar; a pomanjkanje samonadzora se lahko kaže na različne načine, ki jih ne zaznamo tako hitro. Ko

nekega človeka doleti neka težava, neka žalost ali neko trpljenje, si pogosto-krat dovoli veliko zaskrbljenost ali potrto. Namesto da bi ohranil svojo spokojnost, se začne istovetiti z nižjim telesom in si dovoli, da ga to odnese s seboj. Človek se mora naučiti prevzemati trdno stališče - in si reči: "Te zunanje sile se poigravajo z mojimi nižjimi telesi, morda vplivajo na moje psihično telo ali na moje astralno telo, vendar pa jaz, duša, resnični Človek, stojim nad vsemi temi stvarmi; jaz ostajam ne-vpleten in ne bom si dovolil, da me te stvari motijo ali premaknejo".

Neumnost kuhanja zamere

Nek drug splošno boleč primer je način, na katerega človek zameri to, kar reče ali naredi nekdo drug. Če dobro pomislimo, tudi to predstavlja neko čudno pomanjkanje, ne le samo-nadzora, ampak tudi zdravega razuma. To, kar govori ali počne nekdo drug, za nas ni pomembno. Če je rekel nekaj, kar rani naša čustva, ste lahko v devetih od desetih primerov gotovi, da človek ni hotel biti napadalen; zakaj bi si potem dovolili, da bi nas ta stvar vznemirila? Celo v redkih primerih, ko je opazka namenoma groba ali zlobna - ko je človek rekel nekaj z namenom, da bi ranil drugega - je vendar neumno, če si ta drugi dovoli to, da se čuti ranjenega! Če ima človek pri tem, kar je rekel, zal namen, ga je potrebno pomilovati, saj vemo, da bo po zakonu božanske pravičnosti zaradi svoje neumnosti gotovo trpel. Nobene potrebe ni, da bi na vas vplivalo to, kar je rekel. Če je človek sprožil udarec na fizični ravni, je brez dvoma zaželeno, da se pred ponovnim udarcem zaščitite, saj gre v tem primeru za določno poškodbo; a v primeru jezne besede dejansko ne pride do nikakršnega učinka. Udarec, ki se sproži proti vašemu fizičnemu telesu, je zaznaven zunanji vpliv; jezna beseda pa vas nikakor ne rani, razen v primeru, če to dovolite sami; če jo vzamete nase in se sami ranite tako, da o njej premišlujete ter si dovolite, da rani vaša

čustva. Kaj pa so besede nekoga drugega, da bi si dovolili, da zmotijo vaš mir? So le vibracija v ozračju; če jih ne bi slišali, ali bi sploh vplivale na vas? Če ne, potem je očitno, da vas niso ranile besede, ampak dejstvo, da ste jih slišali. Torej, če si dovolite, da vas skrbi to, kar je rekel nekdo drug, potem ste vi odgovorni za motnjo, ki ste jo ustvarili v vašem astralnem telesu in ne on. Človek ne more narediti nič, kar bi vam lahko škodovalo; če se počutite ranjenega in poškodovanega ter si s tem nakopljete težave, se lahko za to zahvalite le sebi. Če se v zvezi s tem, kar je rekel drug človek, v vašem astralnem telesu pojavi motnja, potem je to zato, ker še niste pridobili nazor nad tem telesom; še niste razvili umirjenosti, ki vas usposablja, da na vse to gledate navzdol, kot duša, ter da nadaljujete s svojim delom, ne da bi se niti najmanj ozirali na neumne ali zlobne opazke, ki jih izrekajo drugi ljudje. Če boste dosegli to umirjenost in spokojnost, boste odkrili, da je vaše življenje neskončno bolj srečno kot prej. Tega vam ne predstavljam kot razlog, zaradi katerega bi morali zastaviti ta razvoj; to je sicer res dober razlog, vendar pa obstaja nek drug in višji razlog, in sicer v dejstvu, da moramo za naše soljudi opraviti določeno delo in da nismo nanj pripravljeni, dokler nismo mirni in spokojni. Najbolje je, če imamo vedno pred seboj ta najvišji od vseh razlogov za samo-razvoj - da, dokler nismo razviti, ne moremo biti primeren in popoln kanal za božansko moč. To bi moral biti naš vzgib pri našem prizadevanju; vendar ostaja dejstvo, da bo rezultat tega napora ta, da bomo precej bolj srečni pri našem delu. Človek, ki goji umirjenost, kmalu odkrije radost božanskega življenja, ki prepaja celoto njegovega obstoja. Za jasnovidnega, ki lahko opazuje višja telesa, je sprememba v takšnem človeku izredna in lepa že na pogled.

Zlo nepotrebnega vznemirjanja

Povprečen človek je običajno središče vznemirjenega vibriranja; neka stvar ga nenehno spravlja v stanje zaskrbljenosti, nemira ali v stanje globoke potrnosti, ali pa je, zaradi prizadevanja, da bi si to stvar pridobil, prekomerno vznemirjen. Iz tega ali onega razloga je vedno v stanju nepotrebne vznemirjenosti, na splošno že zaradi samih malenkosti. Čeprav na njo nikoli ne misli, pa s tem stanjem svojega astralnega telesa stalno vpliva na ljudi okoli sebe. Te vibracije in to vznemirjenost predaja nesrečnim ljudem v svoji bližini; in ravno zaradi tega, ker so milijoni ljudi tako po nepotrebem vznemirjeni zaradi vseh vrst neumnih želja in čutenj, je tako težko občutljivi osebi živeti v velikem mestu, ali pa se pridružiti veliki množici soljudi. Pregled slik učinka raznovrstnih čustev, ki so predstavljene v knjigi *Man Visible and Invisible* (Vidni in nevidni človek), nas bo v trenutku usposobil za spoznanje, da mora človek v takšnem stanju vznemirjenosti povzročati veliko motnjo v astralnem svetu okoli sebe, tako da se drugi, ki se slučajno nahajajo v njegovi bližini, ne morejo izogniti temu vplivu, ki se izliva iz njega. Človek, ki se predaja strasti, odpošilja valove strasti; človek, ki si dopušča, da se znajde v stanju globoke potrnosti, te valove potrnosti žarči v vse

smeri; tako da vsak tak človek otežuje življenje vsem tistim, ki imajo to nesrečo, da so v njegovi bližini.

V sodobnem življenju ima vsak človek drobne okoliščine, ki ga skrbijo in ki težijo, da bi v njemu spodbudile vznemirjenost; vsak človek slej ko prej najde nek vzrok za zaskrbljenost in potrto; in kadarkoli se kdo od nas prepusti kateremu od teh čutenj, vibracije, ki jih pošiljamo navzven, težijo proti temu, da bi poudarile težave vseh naših sosedov. Takšne vibracije vsem tem okoli nas otežujejo odpor proti naslednjemu navalu vznemirjenosti ali potrtosti, ki jih lahko doleti; če v njih obstajajo klice teh lastnosti, bodo vibracije, ki smo si jih tako napačno dovolili oddati, prebudile te klice, ki bi sicer ostale speče. Noben človek nima pravice, da počne ta zločin, ko postavlja ovire na pot soljudi; noben človek nima pravice, da popušča potrtosti, ali pa da sprošča jezo - ne le zato, ker so te stvari zle za njega samega in napačne same po sebi, ampak zato, ker škodujejo tistim okoli njega. Po drugi strani pa, če gojimo v sebi umirjenost in veselje, postaja življenje za vse tiste, v katerih družbo pridemo, svetlejše, namesto temnejše; okoli sebe širimo pomirjujoče vibracije, lajšamo našim sosedom odpor proti zaskrbljenosti ali nemiru ali nevšečnostim ter tako pomagamo dvigovati bremena z ramen vseh tistih okoli nas, pa čeprav jim ne naklonimo nobene besede. Vsi se bodo počutili bolje, če smo mi mirni in močni, ker smo spoznali dolžnost duše. Tako obstajajo nekatere koristne lastnosti, ki bi jih morali vgraditi - lastnosti samo-nadzora, radosti in umirjenosti. Naučimo se, da je naša dolžnost, da smo srečni, kajti Bog želi, da bi bil človek srečen. Zato si človek ne sme dovoliti, da bi ga spodnesli tokovi mišljenja in čutenja v njegovi okolici, ampak mora stati trdno kot steber, na katerega se lahko naslonijo tisti, na katere ti tokovi še vplivajo. Tako bo skozi njega na druge valovala božanska moč, da bodo tudi oni rešeni iz viharnega oceana življenja in prispeli v nebesa, kjer je njihovo mesto.

Pogum in odločnost

Naslednji kreposti, ki bi ju morali vgraditi sta pogum in odločnost. V svetu je mnogo ljudi, ki izražajo železno odločnost v povezavi z določenimi stvarmi - odločnost, ki je nič ne more pretesti. Odločili so se, da bodo pridobili denar in to tudi počnejo - na pošten način, če je mogoče, vendar ga bodo pridobili; in ti ljudje običajno, v večji ali manjši meri, v tem uspejo. Mi, ki smo študentje višjega življenja, jih imamo za ozke, in da le malo vedo, kaj življenje dejansko je. To je res, vendar bi morali vedeti, da ti ljudje praktično živijo to, kar razumejo. Edina stvar ob kateri čutijo gotovost je ta, da je denar velika dobrina in da ga nameravajo imeti veliko; in zato v ta napor vložijo vso svojo moč. Mi smo se prepričali, da na svetu obstaja še nekaj več kot le pridobivanje denarja, da obstaja širše in večje življenje, katerega droben preblisk je vreden več kot vse zemeljske dobrine. Če smo res tako povsem prepričani v lepoto višjega življenja, kakor je posvetni človek v zaželenost pridobivanja denarja, potem se bomo predali iskanju tega višjega življenja s povsem enako odločnostjo in navdušenjem, s kakršnim se on predaja pridobivanju zlata. On ne zanemari nobene priložnosti, izpostavlja se neskončnim bolečinam, da bi se usposobil za boljše doseganje svojega cilja; ali ni res, da se pogosto lahko od njega učimo lekcije o premočrtnosti

in neomajni energiji, s katerima se predaja svojemu cilju? Res je, da je njegov cilj sam po sebi utvara, tako da človek lahko ugotovi, ko ga doseže, da je navsezadnje le malo vreden; pa vendar so zanj lastnosti, ki jih je razvil v tem boju, lahko le vrednota, s katero bo, ko se bo v njem začela svitati višja svetloba, sposoben bolje uporabiti svoje talente.

Pri tem razvoju odločnosti nam precej pomaga teozofija. Teozof globoko razume neskončnost dela v smeri samo-razvoja, ki se pne pred njim. Ne more biti nikoli potrft, kakor je včasih posvetni človek, zaradi občutka, da se stara, da ima le malo časa in da ne more upati, da bi dosegel svoj cilj še preden bo smrt postavila piko na njegov napor. Študent okultizma ve, da ima pri svojem delu pred seboj celo večnost in da se v tej večnosti lahko ustvari takšnega kot želi biti. Ničesar ni, kar bi mu to lahko preprečilo. Okoli sebe naleti na mnoge omejitve, ki si jih je postavil v predhodnih življenjih; pa vendar bo v večnosti, ki je pred njim, te omejitve presegel, dovršil namen in dosegel cilj.

Mnogi ljudje si želijo zvedeti, kaj za njih hrani prihodnost - tako mnogi, da od te želje živijo mnogi goljufi. Katerikoli astrolog ali jasnovidec, ki misli, da lahko napoveduje prihodnost, je lahko prepričan, da bo imel neskončno število strank; celo največji šarlatan si je očitno sposoben zagotoviti preživetje s hlinjenjem okultnih umetnosti ali z napovedovanjem prihodnosti. Pa vendar se v resnici nobenemu ne bi bilo potrebno niti najmanj ukvarjati s svojo prihodnostjo, saj bo ta točno takšna kot hoče, da bi bila. Študent okultizma ne skuša spoznati, kaj za njega hrani prihodnost; raje pravi: "Jaz nameravam narediti to ali to; jaz vem kakšen bo moj bodoči razvoj, ker vem, kaj nameravam narediti. Na moji poti bo morda veliko ovir, a le zaradi mojih preteklih dejanj; ne vem koliko jih je, ali v kakšni obliki se bodo pojavile; niti mi ni potrebno vedeti. Kakršnekoli že bodo, je moja odločnost trdna; najsi pridejo v tem ali v prihodnjih življenjih, jaz bom oblikoval svoje življenje tako, kot bi rad; in ker to vem, vem vse, kar mi je potrebno vedeti o tem, kar je pred mano." Ko človek spozna božansko moč, ki počiva v njem, ga le malo skrbitjo zunanje okoliščine; njej posveti svojo energijo in

jo izrazi; tako si pravi: "To je potrebno narediti; ni pomembno kako dolgo bo trajalo; to bom naredil". Zato lahko vidimo, da sta pogum in odločnost kreposti, ki sta nadvse potrebni študentu okultizma.

Največja od vseh potreb

Najbolj od vsega pa mora človek razviti lastnost nesebičnosti; kajti človek, kakršen je sedaj, je že po naravi strašno sebičen. Ko to pravimo, ga ne obsojamo zaradi njegove preteklosti; skušamo ga spomniti na to, da pred njim leži prihodnost. Teozof razume, zakaj mora biti ta napaka sebičnosti tako splošna med ljudmi, saj ve, kakšno je bilo rojstvo in kakšna je bila rast duše v človeku. On ve, da se je posameznik oblikoval počasi, postopoma, skozi veke evolucije, zaradi česar je individualnost v človeku zelo močno naznačena. Duša je, kot jedro moči, počasi zrastle znotraj sten jaza in brez teh zaščitnih sten človek ne bi mogel biti to, kar je sedaj. Toda sedaj je dosegel stopnjo, na kateri se je to močno jedro dokončno vzpostavilo, zaradi česar se mora odpovedati temu gradbenemu odru sebičnega mišljenja, ki ga obdaja. Ta školjka je bila brez dvoma nujnost za oblikovanje tega jedra; a sedaj, ko je jedro oblikovano, je potrebno školjko odstraniti, kajti, dokler obstaja, onemogoča jedru, da bi opravljalo svojo dolžnost in izvajalo delo, zaradi katerega se je oblikovalo. Človek je postal sonce, iz katerega bi morala žarčiti božanska moč na vse okoli njega; tega žarčenja pa ne more biti, dokler te stene sebičnosti niso porušene.

Ni čudno, da je to za človeka težko, kajti s tem, ko se poskuša znebiti sebičnosti, skuša nadvladati navado, za katere oblikovanje je porabil številne veke. Bila je koristna in imela je svoje mesto na teh zgodnjih stopnjah; ali, kakor je to povedal nekoč eden od Mojstrov modrosti: “Zakon preživetja najbolj sposobnih je zakon evolucije živali; a zakon razvoja človeka je zakon inteligentnega samo-žrtvovanja”. Tako mora človek preseči to, kar je bila prej njegova narava in v sebi zgraditi lastnost nesebičnosti, lastnost ljubezni, tako da bi se lahko učil z veseljem žrtvovati to, kar se zdi kot njegov osebni interes, za dobro človeštva kot celote.

Pazimo, da ne bi tega napačno razumeli. S tem ne mislim na kakršenkoli razvoj poceni sentimentalizma. Ljudje, za katere je ta študij nekaj novega, mislijo, da se od njih pričakuje to, da bi dosegli nivo, na katerem bodo ljubili vse svoje brate enako. To ni mogoče, tudi če bi bilo zaželeno; in da bi ugotovili, da je to tako, se moramo ozreti le na primer najvišjega med ljudmi. Spomnite se, da tudi za Jezusa velja, da je bil njegov najbolj priljubljen učenec Sv. Janez, in da je bil Buda bolj navezan na učenca Anando kot na mnoge druge, ki so posedovali večje moči in višji razvoj. Od nas se ne zahteva, vsaj mišljeno ni tako, da bi morali imeti takšna čustva ljubezni, kot jih imamo sedaj do tistih, ki so nam najbližji in najdražji, do vseh naših soljudi; a, ko bo ta čas nastopil, bo ljubezen do tistih, ki jih ljubimo najbolj, postala nekaj neskončno večjega kot je sedaj. To bo pomenilo, da se je naša moč ljubezni izjemno povečala, ne pa, da je prenehala biti v določenem primeru močnejša kot v drugem - ne to, da je postal ves svet za nas enak.

To, kar je za nas pomembno sedaj, je to, da bi morali na celotno človeštvo gledati, ne s sovražnostjo, ampak s tisto prijateljsko držo, ki išče priložnost za služenje. Ko do neke osebe čutimo globoko ljubezen ali hvaležnost, nenehno iščemo priložnost, da bi ji s kakšno drobno pozornostjo to našo hvaležnost, naše spoštovanje, našo ljubezen ali naš obzir tudi pokazali. Sprejmimo to držo pripravljenosti na pomoč do vsega človeštva; bodimo vedno pripravljeni narediti vse, kar se znajde v naših rokah - vedno v iskanju priložnosti za služenje našim soljudem. In glejmo na vsak stik z drugim

človekom kot na priložnost za to, da mu na tak ali drugačen način koristimo. Na ta način se bomo učili vgrajevati v naš značaj ti pomembni kreposti, ljubezen in nesebičnost.

Trdovratnost

Naslednja nujna lastnost je trdovratnost. Naučiti se moramo, da je veliki cilj v naših življenjih to, da postanemo kanal za božansko silo in da bo zato ta cilj vedno odločilni dejavnik pri vsaki naši odločitvi. Ko se pred nami odpreta dve poti, se moramo naučiti, da namesto, da bi razmišljali o tem, katera od teh dveh bi bila boljša za individualnost, raje pomislimo na to, katera je bolj plemenita, bolj koristna in bo prinesla več dobrega drugim ljudem. Ko pri poslu ali v družbenem življenju naredimo nek korak, ki se zdi za nas koristen, bi se morali iskreno vprašati: "Ali lahko ta stvar, za katero se zdi, da nam bo koristila, kakorkoli škoduje nekomu drugemu? Ali ne bo ta očitna korist šla na račun izgube nekega drugega človeka? Če je to tako, potem ne bom imel od nje nič; potem se ne bom odločil za takšno delovanje. Kajti to, kar lahko škoduje mojim bratom, ne more biti dobro za mene; nikoli se ne smem dvigniti tako, da potisnem navzdol druge". Tako se moramo naučiti, da imamo za sebe vedno najvišji kriterij, in da v nas vztrajno, korak za korakom, vgrajujemo te kreposti. Proces je sicer lahko počasen, vendar pa je rezultat gotov.

Sachitta Pariyodapanam

Prav tako ne smemo pozabiti na tretjo vrstico Budovega verza: "Očistite svoje lastno srce". Začnite z vašimi mislimi; naj ostanejo visoke in nesebične, tako da bodo tudi vaša dejanja enake vrste. To, kar potrebujemo, je inteligentno prilagajanje pogojem resničnega življenja. Tu, na fizični ravni, moramo živeti v skladu z zakoni te ravni. Na primer, obstajajo določeni zakoni higiene in inteligen ten človek se jim skrbno prilagaja, zato ker ve, da bo, če tega ne bo počel, njegovo življenje nepopolno in polno fizičnega trpljenja. Vsak kultiviran človek ve, da je to stvar zdravega razuma; pa vendar vsakodnevno opažamo, kako težko je pripraviti nevedne in neizobražene ljudi do tega, da bi se držali teh zakonov. Mi, ki za njih vemo, se jim prilagajamo, kot da je to samo po sebi umevno, in da bi, če temu ne bi bilo tako, delovali neumno ter lahko obsojali le sebe, če bi zaradi tega trpeli.

Mi, ki smo študentje okultizma, smo se preko našega študija precej naučili o pogojih višjega in večjega življenja. Naučili smo se, da obstajajo, tako kot obstajajo določeni fizični zakoni, ki jih je potrebno ubogati v fizičnem življenju, da bi živeli zdravo in srečno, tudi moralni zakoni tega višjega in širšega življenja, ki jih je potrebno prav tako ubogati, če si želimo, da bi bilo to naše življenje srečno in koristno. Potem, ko smo spoznali te zakone,

moramo, da bi lahko živeli skladno z njimi, uporabiti inteligenco in zdrav razum. Z našim prilagajanjem tem zakonom se spogledujemo s lastnostmi, o katerih smo govorili. Moder človek se loti naenkrat le ene in se skrbno preuči v luči te izbrane lastnosti, da bi ugotovil, kje mu je primanjkuje. Že vnaprej misli na priložnosti, v katerih bo lahko izrazil to lastnost, a se ne izogiba nepričakovanim priložnostim, ko se te pojavijo pred njim. To lastnost vedno ohranja nekako v ozadju svojega uma in skuša vsak trenutek v življenju živeti v skladu s svojim najvišjim pojmovanjem te lastnosti. Če jo tako vztrajno ohranja pred sabo, se pred njim kmalu razkrije velika priložnost; in ko čuti, da se je v njej tako celovito ukoreninil, da je takšno njegovo delovanje postalo navada in vprašanje instinkta, lahko vzame naslednjo lastnost in jo obdela na enak način.

Nezdrava introspekcija

To je metoda, pri katere uporabi moramo biti zelo pazljivi, da ne bi naredili neke splošne napake. Lahko se spomnimo, da Buda svetuje svojim učencem, naj pri vsem hodijo po srednji poti, da jih opozarja, da so skrajnosti v katerikoli smeri nespremenljivo nevarne. To je res tudi v tem primeru. Običajen posvetni človek je v zvezi s tem celotnim vprašanjem kultiviranja značaja v spečem stanju; nujnost le-tega se ni nikoli spustila na njegovo obzorje, tako da se ga sploh ne zaveda. To je ena skrajnost, najslabša od vseh. Druga skrajnost pa je predajanje nenehni nezdravi introspekciji, kateri se predajajo nekateri od najboljših ljudi. Le-ti se soljudem nenehno pritožujejo zaradi svojih napak, tako da si ustvarjajo nepotrebno žalost in izgubljajo precej moči ter napora, ne da bi naredili kakšen realen napredek. Majhen otrok, ki ima na voljo majhen kos vrta, želi včasih tako goreče videti, kako rastejo njegova semena, da jih izkoplje še preden so sploh pognala, le zato, da bi jih znova preveril, s čemer jim prepreči, da bi sploh lahko vzkli. Zdi se, da so nekateri dobri ljudje enako nepotrpežljivi kot tak otrok; nenehno se vlečejo za lastne korenine, da bi videli, kakšna je njihova duhovna rast, s čemer ovirajo kakršenkoli resen napredek.

Samo-preiskovanje in samo-spoznavanje sta nujna; toda nezdrava introspekcija je stvar, ki bi se je morali izogibati bolj kot katerekoli druge stvari. Pogosto ima svoje korenine v prefinjeni obliki samo-zavajanja - pretiranem mnenju o lastni pomembnosti. Človek bi moral usmeriti svoj obraz v pravo smer; moral bi zaznati svoje napake in pomanjkljivosti ter si jih skušal znebiti; zaznati bi moral dobre lastnosti, ki mu jih primanjkuje, in jih skušal razviti. A potem, ko sprejme to trdno odločitev in naredi vse, kar lahko, da bi jo uresničil, si lahko brez skrbi privošči, da za trenutek pozabi nase zaradi služenja soljudem. Če se bo prepuščal gorečemu, nesebičnemu delu, bo že ob samem takem delovanju razvil mnoge koristne lastnosti. Potem, ko je nadvladal um in čute, bi moral pogosto misliti na njemu znane najvišje ideale; misliti na to, kaj so Mojstri, kaj je Buda, kaj je Krist, in po njih oblikovati svoje življenje; vedno delovati s tem ciljem pred seboj ter se dvigovati proti "merilu rasti polnosti Krista". Spomnite se, da nam je govoril: "Bodite popolni, kakor je popoln vaš Oče v nebesih". Spomnite se tudi, da on ne bi nikoli izgovoril teh besed, če človek ne bi mogel izpolniti teh povelj. Popolnost nam je dostopna zato, ker je nesmrtnost dejstvo; pred seboj imamo celo večnost, v kateri bomo lahko delovali, vendar pa je res, da ne smemo izgubljati časa; kajti, prej ko začnemo živeti življenje Krista, prej bomo v stanju, ko bomo lahko opravljali njegovo delo in se dvignili med odrešitelje in pomočnike našega sveta.

Annie Besant Wood je bila dolgoletna predsednica Teozofskega društva (1907–1933), ki se je rodila 1. oktobra leta 1847 v bližini Londona v družini irskega porekla. S pomočjo materine prijateljice Ellen Marryat je pridobila dobro izobrazbo ter razvila močan čut odgovornosti do družbe.

Leta 1874 se je pridružila Secular Society ter v njem

tesno sodelovala s Charlesom Bradlaughom, urednikom revije *National Reformer*, za katero napisala številne članke o zakonu in pravicah žensk. Leta 1877 je izdala knjigo *The Laws of Population*, ki je govorila o nadzorovanju rojstev in bila zaradi tega deležna velikega odmeva v javnosti. To delovanje jo je povežalo s socialisti in Georgem Bernardom Shawom. Pridružila se je Social Democratic Federation in zasnovala lasten časopis *The Link*. Med drugimi je v njem leta 1888 objavila članek "White Slavery", v katerem je opozorila na nečloveške razmere in nizke plače žensk v eni izmed londonskih tovarn. Naslednjega leta pa je sodelovala pri izdaji vplivne knjige *Fabian Essays*.

Istega leta, 1889, je Annie Besant dobila v roke knjigo *The Secret Doctrine* Helene Petrovne Blavatsky in se navdušila za teozofijo in postala članica Teozofskega društva, kateremu je nato posvetila svoje nadaljnje življenje. Leta 1893 je odpotovala v Indijo na sedež društva in ga istega leta v Chicagu zastopala na World Parliament of Religions. Teozofijo in hindujsko filozofijo je predstavila tako bleščeče, da si je takoj pridobila naklonjenost hindujske javnosti, ki jo je nato podprla v njenih reformnih prizadevanjih za družbeno, vzgojno in politično prenovu Indije, ki jo je začela leta 1898 z ustanovitvijo Central Hindu College v Benaresu. Mahatma Gandhi je dejal, da je Annie Besant prebudila Indijo iz spanja, še posebej, ko je leta 1916 ustanovila Home Rule League in bila nato leta 1917 izvoljena za predsednico Indian National Congress. Annie Besant se je še nadalje vključevala v boj za pravice žensk in se posvečala pisanju teozofskih vsebin, saj je napisala številne članke in knjige, ki sedaj spadajo med klasična teozofska dela. Umrla je 20. septembra 1933 v Adyarju.